

jaargang 23 | NR1 | maart 2023

Perspex

Leven

**Nieuwe
euthanasiewetgeving?**

4

**Interview met
Mirjam Bikker**

13

**Hoezo is het knap
dat ik er ben?**

16

Voorwoord

Marlies Potappel

Op het moment dat ik dit voorwoord schrijf hebben de aardbevingen in Syrië en Turkije nog maar net plaatsgevonden. Verwoestingen van ongekende omvang voltrokken zich. Beelden getuigen van radeloosheid en intens verdriet. Dit keer was het geen aanval van een dodelijk virus of een doorgedraaide Rus, maar werd de verwoesting veroorzaakt door de aarde zelf. De aarde trilde, beefde. De mens had even niets meer te zeggen. Gebeurtenissen als deze vervullen me meer dan eens met een vorm van cynisme, een extreem relativerende houding tegenover al het andere. Een soort boosheid: is dit het leven?

Ik besef me dat mijn cynisme nou niet bepaald behulpzaam is. Speurhonden die in rampgebieden zoeken naar mensenlevens, die zijn behulpzaam. Mensen die geld op giro 555 storten zijn behulpzaam. Politici die zich inzetten voor meer humanitaire steun en ontwikkelingshulp zijn behulpzaam. Klimaatactivisten die de urgentie van onmiddellijke klimaatactie erkennen en agenderen zijn behulpzaam. Allemaal mensen en dieren die hun leven in dienst stellen van de ander, de aarde of het geheel.

Het thema van deze Perspex is 'Leven'. Een breed begrip. Als redactie ontdekten we dat de thema's die je met dit woord associeert tekenend zijn voor hoe jouw mens- en wereldbeeld in elkaar zit. Probeer het maar eens: wat roept het thema bij jou op? Waar denk jij het eerste aan?

Het viel ons op dat wij zelf het leven als snel op onszelf en onze omgeving betrokken. Vanuit politiek perspectief associeerden we het thema met gevoelige onderwerpen als euthanasie en abortus. Door in gesprek te gaan met een bestuurslid van PINK!, de jongerenpartij van Partij voor de Dieren besepte ik dat er een bredere kijk mogelijk is en dat het eigenlijk best beschamend is dat we vooral aan mens-gerelateerde zaken denken bij dit thema. De wereld is zoveel groter, wonderlijker en rijker, maar ook zoveel rauwer, onvoorspelbaarder en onbeheersbaarder dan we als mens soms denken. Dat laatste bleek maar weer afgelopen dagen.

In dit nummer gaan we in op allerlei onderwerpen die te maken hebben met het thema 'Leven'. Onze redacteur Pieter ging op pad voor een interview met Mirjam Bikker over de kijk van de CU op het levensbegin. Ook gaan we in verschillende artikelen op de andere kant van het leven: het levenseinde. Onze gastredacteur Stieneke neemt je in haar ervaringen in het leven met een visuele beperking en haar visie op diversiteit. Tot slot zijn we vereerd 'Kanaän Courant' te introduceren als rubriek (typ vooral eens in op google) en staan we uiteraard stil bij het vertrek van onze zeer gewaardeerde, bijna-heilige partijleider Gert-Jan.

Veel leesplezier!

Marlies Potappel • hoofdredacteur

Inhoud

- 2 VOORWOORD vanuit de redactie
- 3 Perspectief IN DE MEDIA
- 4 Nieuwe euthanasiewetgeving?
- 8 SATIRE door 'De Kanaän Courant'
- 9 WIST JE DAT? Over Gert-Jan Segers
- 10 BETOOG over het 'wetsvoorstel voltooid leven'
- 13 INTERVIEW met Mirjam Bikker
- 16 Hoezo is het knap dat ik er ben?
- 18 HOE ZIT DAT? Over de werkbaarheid in de 2de kamer
- 19 CARTOON
- 20 INTERVIEW met de jongerenpartij van de Partij Van De Dieren: Pink!
- 24 TEGEN HET SPEL over Twitter
- 26 VANUIT HET BESTUUR
- 27 BOEKBESPREKING Garry Kasparov

IN DE MEDIA

18/11
Ilja Treuren opinieert in Trouw over klimaatschade vergoeden

15/12
Voorzitter Jens staat in Trouw over de nareismaatregel en gezinshereniging

17/11
Annelle bij Family7 over het WK in Qatar en minister Helder die afreist.

4/1
Chris Noordzij was te gast bij Den Haag FM over het vuurwerkverbod dat Perspectief bepleit.

9/11
In het ND vraagt Perspectief om brede steun voor het nieuwe pensioenstelsel.

IS ER EEN PASSENDE WEG VOORUIT VOOR

NIEUWE EUTHANASIEWETGEVING?

Geschreven door: **Marnix Koops**

Versoepeling van de huidige euthanasiewetgeving is een beladen onderwerp dat, net zoals andere medisch-ethische thema's zoals abortus, makkelijk resulteert in sterk gepolariseerde discussies. De maatschappij lijkt zich bij dit soort vraagstukken te verdelen over twee kampen van voor en tegen en de nuance blijft steeds vaker achterwege. Ook binnen de huidige regering blijven er scherpe tegenstellingen, met vooral de D66 als voorstander voor versoepeling en de ChristenUnie als felle tegenstander. In dit artikel beschrijf ik waarom de D66 versoepeling rond euthanasie bepleit en wat de ChristenUnie er toe beweegt om de huidige wetgeving niet te willen verruimen.

EEN ROEP VOOR VERSOEPELING

In 2020 diende Pia Dijkstra (D66) een initiatiefwetsvoorstel in om

levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek te versoepelen. Deze wet zou het mogelijk moeten maken voor ouderen boven de 75 jaar om met hulp hun leven te beëindigen. De D66 vindt dat dit noodzakelijk is omdat volgens hen elk mens recht heeft op zelfbeschikking en dat dit ook leidend moet zijn in een nieuwe euthanasiewet. Mede door toedoen van de ChristenUnie werd in het coalitieakkoord van Rutte III dit wetsvoorstel op de lange baan geschoven, maar de Raad van State schreef wel alvast een advies. In mei 2022 werden de resultaten van het onderzoek openbaar gemaakt. Onderzoekers concludeerden dat een aparte voltooid leven-wet onwenselijk is. Zorgen van de ChristenUnie kwamen terug in het rapport: onder andere wordt gevreesd dat de wet een signaal geeft dat het leven van ouderen minder waardevol is en dat dit vervolgens gevoelens van

overbodigheid kan versterken. De D66 zegt de zorgen van het rapport mee te nemen, maar is niet overtuigd om de wet sterk aan te passen of in te trekken.

IN 2019 LIET OOK ZIEN DAT
55% VAN DE NEDERLANDERS
VINDT DAT EUTHANASIE
VOOR GEZONDE MENSEN
MOGELIJK MOET ZIJN

De roep voor versoepeling van de euthanasiewetgeving en daarmee meer ruimte voor een voltooid leven regeling is ook buiten het Binnenhof te horen. Een bekend voorbeeld is de Coöperatie Laatste Wil, een organisatie die de afgelopen jaren vaak in het nieuws is geweest, onder andere vanwege het beschikbaar maken van een dodelijk poeder. Onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in 2019 liet ook zien dat 55% van de Nederlanders vindt dat euthanasie voor gezonde mensen mogelijk moet zijn. Binnen deze groep vindt wel weer een derde dat hier wel een leeftijdsgrens aan vast moet zitten, maar over welke leeftijd dat moet zijn is geen overeenstemming.

KOESTER HET LEVEN

Aan de andere kant van het spectrum zien we een derde van de ondervraagden die juist vindt dat euthanasie zonder lijden uitgesloten moet blijven. Ook Mirjam Bikker, fractievoorzitter van de ChristenUnie en woordvoerder over dit onderwerp, vindt verdere versoepeling niet nodig. Op de website van de ChristenUnie vertelt ze dat zij gelooft in de intrinsieke waarde van de mens, een menselijk leven dat gekoesterd en daarom ook beschermd

moet worden. Met een steeds grotere groep ouderen die zich eenzaam voelt, zien we ook steeds meer ouderen die zichzelf zien als overbodig; als een last voor de omgeving en de wereld. De ChristenUnie wil voorkomen dat het voltooid leven zo een ontzettend duister randje krijgt: is het leven straks voltooid als het individu niets meer bijdraagt aan de samenleving? De ChristenUnie zet zich juist liever in op het verminderen van eenzaamheid onder ouderen en andere mooie initiatieven beschreven in het Waardig Ouder Worden 2.0 manifest.

HENK DE TEGELZETTER

Helaas zullen er, ondanks deze initiatieven, toch altijd mensen blijven die graag een eind aan hun leven willen maken, en hoewel ik mij ook niet kan vinden in de initiatiefwet van D66 denk ik ook na over mijn eigen toekomst. Wat doe ik als ik word gediagnosticeerd met dementie? Wil ik mijn laatste jaren hulpeloos en onzelfstandig afsluiten, wil ik zo herinnerd worden? In een indrukwekkend stuk uit de Volkskrant worden vier mensen gevolgd die een euthanasietraject ingaan. Vooral het stuk over Henk, de tegelzetter die na zijn Alzheimer diagnose niet meer wil leven, raakte mij diep.

WIL IK MIJN LAATSTE
JAREN HULPELOOS EN
ONZELFSTANDIG AFSLUITEN,
WIL IK ZO HERINNERD
WORDEN?

Henk wist na zijn diagnose gelijk dat hij niet meer wilde leven en blijft hierover nuchter tijdens de gesprekken voor de euthanasie. Aan het eind van het artikel lezen we hoe Henk,

in aanwezigheid van zijn gezin en vrienden, afscheid neemt van het leven. Hoewel zijn vrouw Henk hiervoor nog maar één keer heeft zien huilen, is hij nu constant in tranen, samen met zijn zoons.

IS HET LEVEN STRAKS VOLTOOID ALS HET INDIVIDU NIETS MEER BIJDRAAGT AAN DE SAMENLEVING?

Heeft de regering het recht om mensen zoals Henk tegen te houden in hun eigen beslissing om een eind aan hun leven te maken? Zou dit niet juist onwenselijke gevolgen in de kaart spelen, met instanties die dodelijke poeders

op de markt brengen en mensen die zichzelf van het leven benemen? Ikzelf ben er nog niet uit, maar het is duidelijk dat voorzichtigheid en nauwkeurigheid geboden is. De overheid mag geen signaal aan ouderen geven dat ze overbodig zijn, maar moet ook genoeg opties openhouden voor mensen die ondraaglijk lijden, lichamelijk dan wel geestelijk. Of dit vervolgens moet worden uitgebreid voor mensen zonder specifiek lijden, maar wel met een doodswens lijkt mij nog onwenselijk. Het is in ieder geval duidelijk dat de huidige initiatiefwet van D66 nog niet genuanceerd genoeg is om aan deze voorwaarden te voldoen. Een open discussie in de samenleving is nodig om naar een oplossing te komen voor beide partijen, een oplossing voor ouderen met een verdiende waardige laatste levensfase en voldoende zelfbeschikkingsrecht voor iedereen. •

(1) <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/cooperatie-laatste-wil-verliest-zaak-tegen-de-staat-verbod-op-hulp-bij-zelfdoding-blijft-gehandhaafd~bb5d08d4/>

(2) <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/om-vervolgt-tien-leden-cooperatie-laatste-wil-vanwege-verstrekken-zelfdodingsmiddel~bf040032/>

(3) <https://www.trouw.nl/zorg/de-helpt-van-de-nederlanders-wil-euthanasie-mogelijk-maken-voor-wie-het-leven-beu-is~bd867cf3/>

(4) <https://www.kbo-pcob.nl/wp-content/uploads/2022/06/Manifest-Waardig-ouder-worden-2.0-lange-versie.pdf>

(5) <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/mee-met-de-euthanasie-arts-als-ik-niet-meer-kan-werken-wil-ik-dood~be0d6725/>

Master Herbronning Gereformeerde Theologie

9 Redenen om deze master te gaan doen:

1. Rijke inhoud
2. Hedendaags
3. Gereformeerde identiteit
4. Verbinding met je huidige of beoogde beroep
5. Uniek
6. Laagdrempelig
7. Goede sfeer
8. Persoonlijke vorming
9. Colleges alleen op woensdag

7 maart en 8 mei 2023
Online info-avond

17 mei 2023
Meeloopdag

Deeltijd **60EC** studie

Theologische Universiteit Apeldoorn

Kijk voor meer informatie op www.tua.nl

wi

Wetenschappelijk
Instituut
ChristenUnie

Scherp je gedachten over christelijke politiek

Word donateur voor €20,00 per jaar

KC

CU WEERT MANNEN UIT DE POLITIEK:

‘DE PLAATS VAN DE MAN IS IN HET GEZIN’

Geschreven door: **Kanaän Courant**

Na het vertrek van fractieleider Gert-Jan Segers publiceert het partijbestuur van de ChristenUnie een statement waaruit blijkt dat de partij mannen uit de politiek wil weren. Een citaat uit het statement luidt: “Het vertrek van onze zeer gewaardeerde collega Gert-Jan Segers en zijn beweegredenen daartoe maakten ons eens te meer duidelijk dat de man bovenal een roeping en plaats in het gezin heeft. Wij realiseren dat dit mannenstandpunt in de huidige samenleving discussie en onrust zal veroorzaken, maar wij zijn ervan overtuigd dat de Bijbel dit van ons vraagt.”

Met Ankie van Tatenhove als partijvoorzitter, Trineke Palm als directeur van het Wetenschappelijk Instituut, Tineke Huizinga als leider van de Eerste Kamerfractie en Carola Schouten als vicepremier, zwaaiden vrouwen al langer de scepter binnen de ChristenUnie. Nu Mirjam Bikker Gert-Jan Segers opvolgt als fractievoorzitter, is de laatste stap dus gezet.

Achter de schermen blijkt de overgang naar een genderexclusieve ChristenUnie al langer te spelen. Gert-Jan Segers: “Steeds vaker kreeg ik het gevoel dat er binnen de ChristenUnie geen ruimte meer was voor mannen. Toen er tijdens een partijborrel werd voorgesteld om Love Actually te kijken, besepte ik dat dit de meloen zou worden die ik op een gegeven moment niet meer zou kunnen doorslikken.”

Segers koestert echter allesbehalve wrok na zijn besluit. Segers: “Ik heb eerst zeven jaar in Egypte gewoond en daarna tien jaar in de Tweede Kamer. Ik ben de dorre woestijn nu wel zat. Nu kan ik tijd doorbrengen met mijn gezin en werken aan mijn nieuwe roman: Twee zussen en een jongen met blauw haar.”

Meer satire? ga naar kanaancourant.nl

Na 10 jaar werken als Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie, waarvan 7 als fractievoorzitter, stopt Gert-Jan Segers als politicus. Genoeg reden om onze eerste kersverse rubriek “Wist je dat” aan hem te besteden!

Geschreven door:
Marnix Koops

Wist JE DAT

*meloenen
die we
X moeten
doorslikken*

Gert-Jan groeide op in Leeuwarden en is nog steeds fan van de Friese club Cambuur. Net als Wilfred Genee, mede waarom Gert-Jan Genee vroeg voor zijn afscheidsinterview te zien op YouTube. Naast Cambuur is Segers trouwens ook nog supporter van PSV.

*ik heb
zeven
jaar in
Egypte gewoond X*

Een feitje wat menig CU-lid zal verbazen: Gert-Jan heeft maar liefst zeven jaar in Egypte gewoond! Door zijn verblijf in het Noord-Afrikaanse land spreekt Segers nog steeds een aardig woordje Egyptisch.

*Ik speelde
te veel de
man en
niet de bal*

Aan Kidsweek verklapte Gert-Jan dat hij vroeger met vrienden in een cabaretgroep gespeeld heeft. Of de de cabaretgroep moest stoppen door een gebrek aan publiek wordt niet uitgelicht.

WETSVOORSTEL VOLTOOID LEVEN

riskant, onnodig en onzorgvuldig

Geschreven door: **Daniël van Holten**

Dat is de waarschuwing die ik graag meegeef over het wetsvoorstel voltooid leven van D66. Het is tijd om dat paradepaardje van de sociaal-liberalen voor goed af te wijzen. In dit stuk beschrijf ik de achtergrond van het wetsvoorstel Voltooid Leven, hoe deze het politiek Nederland verdeelt en een korte opinie betoog ik waarom het initiatief ingetrokken moet worden.

GESCHIEDENIS

Euthanasie en hulp bij zelfdoding was lang verboden, maar is geleidelijk gelegaliseerd. Dit is wettelijk geregeld in de “Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.” Deze wet bevat wat zorgvuldigheidseisen waarmee euthanasie wel toegepast mag worden, de te volgen procedures en bepalingen over een toetsingscommissie. De politieke debatten over euthanasie en voltooid leven zijn altijd debatten geweest met felle voor- en tegenstanders, verdeeldheid en langzame veranderingen in de wetgeving. Dat getouwtrek tussen voor- en tegenstanders leidde tot het instellen van een commissie Schnabel (2016), die moest adviseren over de

huidige euthanasiewetgeving, maatschappelijke context, juridische mogelijkheden en onderzoek naar mogelijkheden om het “Voltooid Leven” gevoel te voorkomen. Daarnaast diende D66 een initiatiefvoorstel in om de euthanasiemogelijkheden te verbreden naar wie zijn leven voltooid vindt. De politieke en maatschappelijke tegenreactie daarop was het initiatief Waardig Ouder Worden, opgezet door de ChristenUnie en veel verschillende maatschappelijke partijen.

STAND VAN ZAKEN

Het besproken wetsvoorstel is aangehouden om Rutte III te kunnen formeren maar in 2021, onder Rutte IV, is het een vrije kwestie voor Kamerleden geworden. Ondertussen is er een tweede onderzoek verschenen naar de populatie van mensen met een stervenswens en het advies van de Raad van State over het initiatiefvoorstel van D66 is bekend. Dat advies is zeer negatief over het voorstel van D66 en noemt veel tekorten en onzorgvuldigheden. Sindsdien beraadt D66 zich of ze het voorstel gaan indienen in de Tweede Kamer.

BETOOG

Dan volgt nu mijn betoog waarom het wetsvoorstel naar de prullenbak moet verdwijnen. Dit is een scherpe stelling maar verdedig ik met drie redenen: het slechte wetgeven, het inhoudelijk onnodige en het hellende vlak.

Veel van de ingrediënten van slecht wetgeven zijn hier aanwezig. Voltooid Leven is namelijk een ideologisch punt voor D66 dat de partij en Pia Dijkstra voor profilering gebruikten. Ondanks twee rapporten die negatief uitvielen werd het idee doorgezet. Ondanks dat er veel negatieve adviezen liggen, wordt dit voorstel niet ingetrokken. D66 blijft hiermee tegen beter weten in profileren en doet aan nalatig en slordig wetgeven.

Na de Commissies Schnabel en Wijngaarden werd duidelijk dat bestaande wetgeving voldoende werkt en een goede balans heeft. In het rapport van Schnabel laat de Artsenfederatie KNMG weten dat huidige wetgeving voldoet voor een goed oordeel tussen arts en patiënt. De voorwaarde voor euthanasie is niet per sé een bepaalde ziekte, maar meer uitzichtloos ondraaglijk lijden. Dit kan al deels medisch en deels niet medisch zijn, dus ook een deel opstapeling van ouderdomsklachten. U merkt dat met verruiming van de huidige wetgeving de grenzen beginnen te schuiven. Al met al concludeert de commissie dat het merendeel van mensen die het leven als voltooid beschouwt, al toegang heeft tot euthanasie en daarom zagen ze geen aanleiding tot wetswijziging.

Vervolgens rapporteert van Wijngaarden over de grootte en aard van de doodswens. In dit rapport staat dat de aanhoudende doodswens bij 10.000 mensen bestaat. Ook blijkt dat er aan de doodswens een variërend aspect zit. Bij sommige mensen is er wel sprake van een doodswens, maar is deze niet sterker dan de

levenswens. Voor weer anderen neemt de doodswens soms af en soms toe en in bepaalde gevallen verdwijnt de doodswens volledig. Dat variërende aspect is al genoeg reden om niet te doden. Doden is niet niets en geen normaal medisch handelen volgens de KNMG. Zelfs voor die 10.000 mensen is de wet Voltooid Leven dus geen zorgvuldige oplossing. Het is wel een effectieve, maar geen zorgvuldige en gebalanceerde wet. Dit komt met alle risico's van fout handelen, oordelen en onomkeerbare gevolgen van dien.

Nu dit wetsvoorstel inhoudelijk onnodig en afgeraden is, rest mij nog het hellend vlak te noemen. Ondanks het feit dat Nederland enorm progressief is, zijn er alsnog landen even progressief of nog progressiever in de medische ethiek. In Canada is de euthanasiewetgeving vergelijkbaar met die in Nederland. Hier zijn signalen te zien dat achterliggende factoren zoals armoede leiden tot een euthanasiewens. Ook in het rapport Schnabel wordt gewaarschuwd dat mensen deels sociale en niet-medische redenen meenemen in hun doodswens en dat mensen zich vaker subjectief “een last vinden”. Ook kan elke nieuwe verruiming met minder waarborgen en zorgvuldigheid leiden tot meer te snelle overlijdens. Daarvoor waarschuwt de commissie Schnabel ook al bij het bespreken van een Pijl van Drion, en nu noemt de Raad van State dat hier inderdaad veel minder zorgvuldigheid in het wetsvoorstel zit. De combinatie van meer gronden om euthanasie te plegen en minder strenge waarborgen zijn samen een bijzonder gevaarlijke combinatie.

Al met al ben ik van mening dat de wet voltooid leven slecht onderbouwd, onnodig, afgeraden, een hellend vlak naar meer euthanasie om mindere redenen. De initiatiefnemers doen er daarom beter aan dit wetsvoorstel te versnipperen voorgoed te vergeten. •

Tij kan dit
en wij staan
naast jou

door: **Pieter van Daalen**

Vanwege het thema leven van deze editie, zocht redacteur Pieter van Daalen in november Mirjam Bikker op in de Tweede Kamer. Bikker heeft onder andere het thema abortus in haar portefeuille. In een van de fractiekamers van de ChristenUnie kon Pieter een half uur met Bikker spreken.

Gaat het goed met je?

Ik ben erg druk, maar het gaat heel goed! Het zijn de maanden van de begrotingen van de ministeries, wat betekent dat er veel moties gemaakt worden. Naast dat er veel stemmingen zijn, ben je constant op zoek naar meerderheden voor en tegen moties. Hiernaast ben ik bezig met het maken van een initiatiefwet.

Interview met Mirjam Bikker

Perspex schrijft een editie over Leven, waar denk je dan aan?

Voor mij is leven een geschenk van God en daar moeten we goed voor zorgen, van begin tot eind. Die zorg gaat over het hele leven, bijvoorbeeld mentale gezondheid, maar ook huisvesting en goed oud worden bijvoorbeeld. 'Leven' is dus een breed thema. Ik vind het heel mooi dat PerspeX hierover schrijft en stilstaat bij zo'n kernthema van de ChristenUnie.

Abortus valt ook onder het thema Leven. Kun je toelichten hoe de ChristenUnie hier in staat?

Ik vind het heel belangrijk om er mee te beginnen dat het onderwerp abortus gaat over een heel heftige situatie waarin een vrouw of een meisje terecht is gekomen. Hoe je ook naar abortus kijkt, het is een heel heftig dilemma waarin je bent beland, waarin je vaak ongewenst zwanger bent.

“ Voor mij is Leven een geschenk van God en daar moeten we goed voor zorgen, van begin tot eind

Voor de ChristenUnie is het belangrijk om te overwegen hoe we goed zorgen voor de moeder en hoe we goed zorgen voor het ongeboren leven, want het ongeboren leven is een geschenk wat we van God krijgen. We moeten niet voorbij gaan aan het intense dilemma waar iemand voor staat. Voor veel jongeren is abortus een onderwerp wat ver weg staat óf een onderwerp wat heel heftig zeer dichtbij is gekomen.

In de huidige samenleving wordt de vrijheid van abortus gelijk gesteld aan individuele keuzevrijheid. Ik vind dat dat voorbij gaat aan de bescherming van het ongeboren

leven, en als je het dan hebt over individuele keuzevrijheid, dan is dat meer dan alleen de mogelijkheid tot abortus. Het vergroten van de individuele keuzevrijheid is ook het wegnemen van bijvoorbeeld financiële obstakels. Als je kijkt naar de redenen waarom vrouwen overgaan tot abortus, dan zie je bijvoorbeeld redenen als financiën, woning of school. Dat zijn redenen waarbij ik denk, hé daar kunnen we als ChristenUnie echt wat aan doen en juist daarmee de keuzevrijheid vergroten. In het maatschappelijk debat wordt naar die kant van het verruimen van keuzevrijheid vaak niet gekeken.

Heeft de stellingname van de ChristenUnie over dit onderwerp geleid tot heftige reacties?

Het leidt er eerder toe dat de ChristenUnie wordt geframed. Mensen stellen dat we een soort geheime agenda hebben en dat wij de betuttelaar zijn. Echter ben ik juist heel transparant in wat ik wil: het aantal abortussen in Nederland omlaag. Juist gezien de oorzaken is er nog heel veel werk aan de winkel. Ik wil me er voor inzetten dat vrouwen makkelijker de keuze kunnen maken voor het behoud van het ongeboren leven, en dat die vrouwen zich daarin gesteund voelen. Hier ligt een taak voor de overheid, voor ons als ChristenUnie, maar ook voor maatschappelijke organisaties, zoals de kerk. In bepaalde kerken is dit heel lastig, juist terwijl kerken er voor mensen moeten zijn.

Voor de zomer is de beraadtermijn op abortus afgeschaft, wat vind jij hiervan?

Je weet dat in de samenleving veel mensen het verruimen van het recht op abortus als wenselijke uitkomst zien, maar ik vind dit heel onverstandig. Ik vind dat hierbij de groep

vrouwen die nog onzeker is of die onder druk staat van bijvoorbeeld familie, partner en omstandigheden, wordt vergeten. Die groep zou gebaat zijn bij hulp en dan wellicht een andere keuze maken. Ook bij het schrappen van de beraadtermijn wordt weer gekozen voor de groep vrouwen die het al zeker weet, die een weloverwogen beslissing maakt, zonder achterliggende factoren. De groep vrouwen die het hardst steun en support nodig heeft, die heeft niet meer de automatische ruimte van de dokter om er nog even over na te denken.

VERSCHULT HET EVENWICHT VAN ABORTUS DAARMEE NOG MEER RICHTING DE INDIVIDUELE KEUZEVRILJHEID?

Ja, de keuzevrijheid van de vrouw wordt vooropgesteld. Dit met de vooronderstelling dat die vrouw helemaal vrij en rationeel is in de keuze die ze moet maken. Daarbij stel ik mijn vragen, alleen al omdat het een noodsituatie is, maar ook omdat er veel te vaak achterliggende redenen zijn om de zwangerschap af te breken. Verschillende artsen die werken in bijvoorbeeld achterstandswijken gaven bij mij aan dat ze het spijtig vonden dat de beraadtermijn werd afgeschaft, omdat bij hen in de wijk vrouwen steun en hulp nodig hebben.

WORDT ER IN DE MEDIA DAN TE VAAK GEFRAEMD DAT DE BERAADTERMIJN EN WETGEVING BEPERKT, TERWIJL DIT VOOR VEEL VROUWEN WAARDEVOL IS?

Ja, deze denkwijze moet omgedraaid worden. Er moet niet gekeken worden naar hoe deze specifieke wet beperkend is voor vrouwen, maar naar wat deze wet ook kan bieden voor de meest kwetsbare vrouw. Bijna alle wetten zijn geschreven vanuit de rationeel, zelfdenkende mens, terwijl er vaak veel andere factoren een rol spelen. Er wordt telkens

gekozen vanuit een liberaal zelfbeeld in de samenleving en daarmee doe je een groep mensen tekort, een groep waar de overheid veel meer voor moet betekenen.

HOE VIND JIJ DAT JONGEREN OM GAAN MET MEDISCH-ETHISCHE THEMA'S?

Jongeren groeien op in een samenleving waarin abortus heel normaal is. Enerzijds zie ik dat er bij jongeren vaker argwaan is over abortus dan bij de voorgaande generaties. Anderzijds speelt denk ik bij jongeren ook het gevoel dat de keuzevrijheid van de vrouw vergroot moet worden, omdat dit jarenlang zo beperkt is geweest.

De opkomst voor die keuzevrijheid is natuurlijk ook iets moois, begrijp me niet verkeerd. Maar het wordt vervolgens verabsoluteerd dat als je van abortus iets vindt, je een vrouw enorm beperkt in haar rechten. Dit gaat helemaal voorbij aan het feit van het recht van beginnend leven en de weg naar keuzevrijheid. Voor PerspectieF is dit de boodschap die ik mee zou willen geven: laat je niet gijzelen door het frame dat in de samenleving te veel geschetst wordt. En ik hoop dat wij als Christenen en ChristenUnie, juist in lastige tijden, groot en klein, er voor anderen kunnen zijn. Lukt het ons om, ook als iemand ontdekt: 'help ik ben zwanger', er voor die ander te zijn. Lukt het ons om die ander te ontvangen en met diegene op te lopen, los van welke keuze hij of zij dan ook maakt. Ik vind dat we daarbij altijd iets moeten laten zien van wie Jezus is, in plaats van dat we precies weten wat de goede argumentatielijn is. Houdt in je achterhoofd dat je wil laten zien wie Jezus is. Volgens mij is Jezus altijd degene die de tranen afveegt, die door de knieën gaat en er is voor iemand in nood. Natuurlijk komt hierna de beleids- en wetgevingsdiscussie, maar het begint op de plek waar je woont, en iemand willen helpen.

WAT IS UITEINDELIJK JOUW STREVEN?

Ik hoop dat een meisje of vrouw het ziet zitten om een kind te krijgen, en dat die daarna dan voluit wordt ondersteund. Dus niet alleen op het moment van de beslissing, maar vooral ook daarna. Hiernaast hoop ik ook dat we nog meer kunnen inzetten op anticonceptie, bijvoorbeeld door dit gratis te maken. Er moet meer sprake zijn van en-en: anticonceptie gratis maken voor de doelgroepen die het nodig hebben en hulp als iemand zwanger is. Zo hebben we de staatssecretaris ook op pad gestuurd: inzetten op preventie en goede zorg, om zo het aantal abortussen omlaag te brengen.

In mijn studententijd zat er best een taboe op het onderwerp abortus, terwijl als je er dan over door praat, dan wil diegene er altijd voor de ander zijn. Ik heb ook mensen gesproken die zeggen: ik dacht aan abortus, maar dit zal ik nooit vertellen, want dat is niet leuk voor mijn kind. Maar wat ben ik blij dat er iemand was die zei: 'maar jij kan dit, ik sta naast jou'. Ik denk dat wij veel meer die rol op ons moeten nemen, veel meer dat het veroordelend of weglappend. Jij kan dit en wij staan naast jou.

WAT ZOU JIJ TENSLOTTE DE JONGEREN NOG MEE WILLEN GEVEN?

Ik word blij van betrokken Perspectievers en dat jongeren zich bij PerspectieF aansluiten en iets van het ChristenUnie geluid willen laten horen. Voor mij is dat hoop brengen en betrokken zijn. Alle thema's kun je abstract aanvliegen, maar durf naast die ander te gaan staan. Op die manier kun je echt een beweging zijn, een beweging die er voor elkaar is. Hiermee word je misschien niet de grootste jongerenbeweging van Nederland, maar wel de beweging die het meeste impact heeft op mensenlevens. Daar moedig ik jullie graag toe aan! •

“ VOLGENS MIJ IS JEZUS ALTIJD DEGENE DIE DE TRANEN AFVEEGT, DIE DOOR DE KNEIËN GAAT EN ER IS VOOR IEMAND IN NOOD

Hoezo is het knap dat ik er ben?

Geschreven door: Stieneke Roelofsen

Het is een wat grauwe februari ochtend als ik samen met mijn geleidehond op mijn werk arriveer. Van verschillende kanten worden we begroet door collega's. Terwijl ik mijn laptop uitklap om aan de slag te gaan zegt één van de collega's 'ik vind het echt knap dat je hier iedere ochtend weer bent hoor!'. Ik mompel een min of meer beleefd dankjewel maar de rest van de dag blijft die opmerking knagen. Hoezo is het knap dat ik er ben? Omdat ik wel tien hele minuten naar mijn werk moet lopen? Is het dan ook knap dat alle andere collega's een huilende baby en de ochtendfile hebben overleefd?

Het zijn dit soort aardig bedoelde opmerkingen die me steeds vaker een onbestemd gevoel geven. Collega's en wildvreemden bedoelen dit over het algemeen positief. Ik ben in veel gevallen de enige persoon met een zichtbare beperking die zij kennen en in hun beleving doe ik praktisch onmogelijke dingen zoals een normaal leven lijden. Ik zou het compliment gewoon kunnen aannemen en doorgaan

met wat ik aan het doen ben. Helaas ligt het niet zo simpel. Mijn innerlijke cynicus vermoedt dat het niet meevalt om teamleider of directeur te worden als de HR manager onder de indruk is van het feit dat ik überhaupt ben komen opdagen.

Zoals je mag verwachten ben ik dit soort Blue Monday gedachten gaan factchecken. Even wat feiten op een rijtje: er zijn in Nederland meer dan twee miljoen mensen met een chronische ziekte of beperking. Bijna een kwart van hen leeft in armoede. De kans op werkloosheid is dubbel zo groot voor mensen met een beperking. Voor mensen met een visuele of auditieve beperking liggen de cijfers nog hoger. Meer dan 70 procent van hen heeft geen betaald werk.

De cijfers liegen er niet om. Het is statistisch inderdaad onwaarschijnlijk dat ik op een dag directeur wordt. Daar zijn een hoop op elkaar inwerkende oorzaken voor aan te wijzen. Voor dit artikel wil ik me beperken tot het gebrek aan representativiteit.

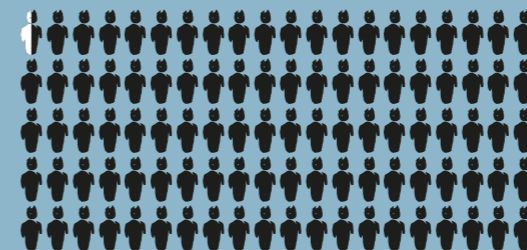
Veel mensen met een beperking hebben geen werk. Hierdoor is de kans klein dat de gemiddelde Nederlander iemand met een beperking tegenkomt als collega. Bewuste en onbewuste vooroordelen kunnen daardoor gemakkelijk in stand gehouden worden. In de werkomgeving komt men het bewijs van het tegendeel - een professional met een beperking - namelijk niet tegen.

Naast persoonlijke kennismaking is de media ook een belangrijke bron voor het verstrekken van (onbewuste) vooroordelen. Als mensen voortdurend hetzelfde beeld te zien krijgen dan wordt dat een logisch verwachtingspatroon. Diversiteit in de media is een punt waar veel media zich inmiddels behoorlijk van bewust zijn. Zij doen hun best om de representativiteit op het gebied van gender, huidskleur en religie te vergroten. Het is echter nog steeds niet normaal om een expert met hulphond of een verslaggever met rolstoel in beeld te zien. De plek waar belangrijke keuzes op dit gebied worden gemaakt is de politiek. Er zijn inmiddels gelukkig een paar parlementariërs met een beperking. Zij vertegenwoordigen een belangrijke stem van de achterban die hen

gekozen heeft. De diversiteit op dit gebied mag echter nog wel wat verder vergroot worden. Het zou mooi zijn als partijen bij het samenstellen van de kieslijsten ook de groep van mensen met een beperking goed representeren.

Ik ken de CU als partij die streeft naar een rechtvaardige samenleving. Daarbij willen zij met name oog hebben voor mensen die kwetsbaar zijn. De cijfers hierboven laten zien dat veel mensen met een beperking kwetsbaar zijn op financieel en sociaal gebied. Die kwetsbaarheid kan niet alleen worden opgelost door uitkeringen beschikbaar te stellen. Door de dynamiek van helpende en slachtoffer neemt de kans op verdere ongelijkheid toe. Gelijkwaardigheid ontstaat als iedereen echt mee kan doen op basis van talenten en expertise. Breng de diversiteit van alle Nederlanders dus tot uiting door een goede spreiding op het gebied van gender, huidskleur, sociaal-economische positie, woonomgeving en (on)zichtbare beperking. Hopelijk wordt het op die manier normaal dat een toekomstige minister van financiën een hulphond of rolstoel bij zich heeft. •

**Van de circa 12.000
volksvertegenwoordigers
en bestuurders**

**heeft nog geen 0,5% een
structurele functionele
beperking.**

**In 95
van de 342
gemeenten
kan je
zelfstandig
stemmen.**

**Er zijn meer dan
2.000.000 mensen
in Nederland met
een beperking of
chronische ziekte.**

HOEZIT DAT?

HOE WERKBAAR IS DE 2DE KAMER?

Geschreven door: **Pieter van Daalen**

Kamerlid worden is voor sommigen binnen Perspectief en de ChristenUnie een uitgesproken ambitie. Mirjam Bikker is fractievoorzitter geworden, Gert-Jan Segers heeft de Kamer verlaten en daarom is er een nieuw Kamerlid bijgekomen. Vanwege deze verschuivingen leek het me leuk om ons eens te verdiepen in de vraag: *hoe werkbaar is de Tweede Kamer? Is het gezien de verhalen van hoge werklast en intimidatie wel zo gezond om een Kamerambitie te hebben?*

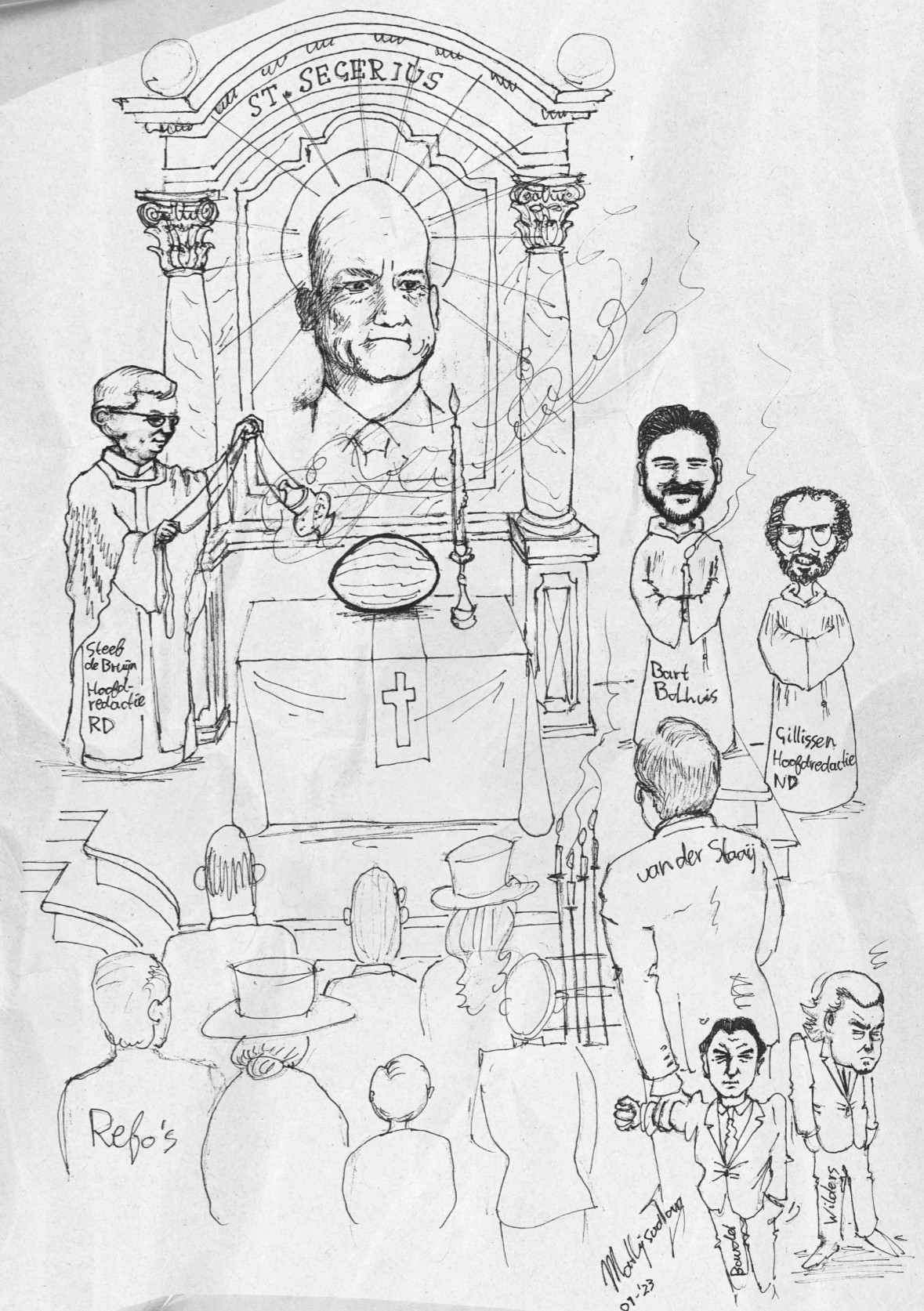
Al met al kun je stellen dat je niet zacht gebakken moet zijn om je taken als Kamerlid effectief te vervullen. Om de werklast te verlichten, zijn het invoeren van een kiesdrempel of het verhogen van het aantal Kamerleden opties die overwogen kunnen worden. Het is bij het invoeren van een kiesdrempel echter wel de vraag of de ChristenUnie, als relatief kleine partij, zich dan niet enorm in de voet schiet.

Steeds meer Kamerleden leggen hun werk neer omdat de werklast te hoog is. Deze werklast is bijvoorbeeld terug te zien in het recordaantal moties waarover gestemd is in 2021. Een oorzaak van deze werklast is de versplintering van het politieke landschap. Omdat er zoveel partijen zijn, zijn de fracties kleiner. Die fracties moeten zich echter wel met een kleiner aantal fractieleden door hetzelfde, al dan niet toegenomen werk ploeteren.

Naast de hoge werkdruk is er sprake van serieuze intimidatie vanuit de samenleving. Mirjam Bikker zei hierover in ons interview dat zij als coronawoordvoester een flinke berg aan boze mails binnenkreeg. 'Je moet een harde schil hebben', zei ze toen. Die harde schil moet je ook hebben binnen de muren van het parlamentsgebouw. Onderzoeken naar intimidatie- en wangedrag zijn hier helaas geen uitzondering.

En die ambitie als Kamerlid? Die zou ik als ik jou was toch nog eens goed heroverwegen. De feiten liegen er niet om: er wordt nogal wat van je gevraagd. Laten we daarom dankbaar zijn voor onze huidige Kamerleden. Het werk dat zij verzetten voor onze idealen is groots en daarvoor verdienen ze waardering. Mocht je na je heroverweging nog steeds die Kamerambitie hebben, zet dan in ieder geval in je CV dat je wel tegen een stootje kan. •

(TIJDELIJK)
**GESTOPTE KAMERLEDEN EN
 BEWINDSPERSONEN 2022:** **6**
**AANTAL WERKUREN:
 60 PER WEEK**
**AANTAL INGEDIENDE MOTIES IN 2021:
 5011 (RECORD)**
**GREEP UIT INTIMIDATIEONDERZOEKEN:
 GÜNDÖGAN, SMEETS, VAN DIJK**

De bewieroking van de Heilige G. J. Segers

Interview met Nicole Dick (25), bestuurslid bij PINK!, jongerenpartij van Partij voor de Dieren

Door: Marlies Potappel

In deze rubriek interviewt PerspeX een lid van een andere (jongeren)partij. Het leek me in het kader van het thema 'Leven' leuk om iemand te spreken van PINK, de jongerenpartij van Partij voor de Dieren, omdat deze partij een unieke visie heeft op dit thema en zich daarin onderscheidt van veel andere politieke partijen.

Na wat traditionele zoom-struggles zijn we verbonden. Ik, Nicole en haar geliefde kat. Ik had bewust de vraag: 'wat is je favoriete dier' niet opgenomen in mijn vragenlijstje (tikkeltje flauw), maar ik krijg 'm toch mooi beantwoord.

JE HOUDT VAN KATTEN DUS?

"Zeker, zeker. Ik dacht altijd: ik neem een kat, want ik ben best veel weg. Een kat is zelfstandig en die vermaakt zich wel. Maar nee, die van mij is enorm afhankelijk. Was leuk geprobeerd."

Nicole is 25 jaar en landelijk bestuurslid van PINK. Verder is ze fractiemedewerker bij de gemeenteraadsfractie in den Haag, haar woonplaats. "Heel mijn leven is Partij voor de Dieren op het moment. Erg leuk."

Nicole is opgegroeid in Almere en studeerde cultuurwetenschappen in Maastricht. In haar master focuste zich onder meer op de sociale kant van technologie: waarom slaan technieken wel of niet aan? Ook kwam ze in aanraking met het thema klimaat. Vragen als: "waarom wisten we dit al zolang, maar gebeurt er weinig?" kwamen naar voren.

IK VRAAG NICOLE OF HAAR AFFINITEIT MET DUURZAAM- HEIDSVRAAGSTUKKEN TIJDENS HAAR STUDIE IS ONTSTAAN.

"Niet helemaal" antwoordt ze. "Toen ik 17/18 was ben ik vegetariër geworden. Ik had een duidelijk moment van: ik kan dit niet meer los zien van wat het ooit was. Ik heb er toen meer over geleerd en ben veganist geworden. Dat was in die tijd nog best een beetje raar. Ik dacht: misschien vind ik bij PINK! mensen die er hetzelfde tegenaan kijken als ik, dat was voor mij een belangrijke motivatie om actief te worden bij PINK!. Zo ben ik er een beetje in gerold."

Ik vervolg het interview met enkele vragen die ik vooraf naar Nicole heb gestuurd.

HOE ZIET VOOR JOU DE IDEALE WERELD ERUIT?

Dat is een hele lastige vraag. Ik zou het het beste kunnen omschrijven als 'balans'. Je merkt dat er aan de ene kant heel veel excessen zijn in de wereld, en aan de andere kant heel veel tekorten. De mens heeft daar een groot aandeel in, door de manier waarop we leven en dingen doen. Als je naar de natuur kijkt is er een soort balans. Ecosystemen houden zichzelf in stand, maar wij hebben dat verstoord. In de ideale wereld zou de balans weer terugkomen, en leven we in een wereld waarin iedereen gelijk is aan elkaar. We leven dan samen met de aarde en de natuur en zien onszelf en de aarde niet meer los van elkaar. Mensen vergeten soms dat we ook dieren zijn als mensen."

**"WE LEVEN DAN
SAMEN MET DE
AARDE EN DE
NATUUR EN ZIEN
ONZELF EN DE
AARDE NIET MEER
LOS VAN ELKAAR.**

**MENSEN
VERGETEN SOMS
DAT WE OOK
DIEREN ZIJN ALS
MENSEN."**

WIE OF WAT VIND JIJ EEN INSPIREREND VOORBEELD?

Ik vind het lastig om één persoon aan te wijzen. Ik denk het eerst aan mensen om me heen, die heel erg bezig zijn met hun idealen, maar ook openstaan voor anderen. Concreet denk ik aan één van de raadsleden hier in Den Haag. Hij werkt heel hard en komt op voor specifieke groepen. Sowieso de dieren, daar weet hij heel veel over. Maar ook dak- en thuislozen en sekswerkers. Dat zijn groepen die veel mensen zien als een probleem in de stad. Hij zegt: dat zijn ook gewoon mensen; mensen die misschien keuzes maken die jij niet zou maken, of in een situatie zijn terechtgekomen. Dat betekent niet dat we die mensen niet als mensen moeten zien. Ik vind het belangrijk om altijd open te staan voor wat mensen je te vertellen hebben en de verbinding te zoeken. Je hebt elkaar nodig om iets te bereiken, ook in de politiek. Zelfs met de VVD hebben we raakvlakken, ook al kunnen we het op veel vlakken niet vinden. Sommige partijen daargelaten dan; er zijn grenzen.

"ER ZIJN GRENZEN". WAAR LIGT DIE GRENS VOOR JOU?

Op dat moment dat je groepen, mensen of dieren niet meer in hun waarde laat. Je kan een andere manier van kijken naar de wereld hebben, maar daarin nog steeds respect hebben voor iedereen. Daar zou ik de grens trekken.

WAT MOTIVEERT JOU OM JE IN TE ZETTEN VOOR JE IDEALEN?

Mijn motivatie is best egoïstisch. Het klinkt misschien cliché: ik kan slecht tegen onrecht en denk dat dingen niet gaan op de manier waarop ze zouden moeten gaan. Ik heb een tijd gehad dat ik me machteloos voelde: ik ben maar één persoon. Wat kan ik nou doen voor al die mensen die het slechter hebben dan ik of voor dieren die lijden?" De PvdD en PINK! hebben me heel erg gemotiveerd. Als je met de hele partij kiest om iets te doen of juist te laten, dan kan dat zeker verschil maken. Het geeft me energie dat veel mensen er hetzelfde instaan als ik en bezig zijn met deze thema's.

HOE MAAK JIJ HET VERSCHIL?

Ik had nooit verwacht dat ik de politiek in zou gaan. Als je me dat 5 jaar geleden had verteld zou ik je hebben uitgelachen. Met dat ik het achterhoofd probeer ik mensen hun manier van 'een steentje bijdragen' te laten vinden. Sommige mensen doen dat via politiek, anderen via activisme. Weer anderen voeren rustige gesprekken met vrienden over keuzes. Ik probeer dat heel erg te stimuleren, ook in mijn functie binnen PINK.

HET THEMA VAN DIT NUMMER VAN PERSPEX IS "LEVEN". WAAR DENK JIJ AAN BIJ DIT THEMA?

Ik denk meteen aan ecosystemen, hoe alles met elkaar verbonden is en dat je dingen niet los kunt zien van elkaar. Dus veel meer het samenleven met dieren en natuur, in plaats van de natuur zien als iets dat er voor ons is om van te leven. De kijk op natuur alsof het een gebruiksvoorwerp is, dat voor ons moet produceren. In mijn ogen heeft alles z'n eigen waarde, los van dat het iets betekent.

WAT IS VOLGENS JOU DE WAARDE VAN HET LEVEN?

Er is niet echt een waarde op het leven te plakken, en daarmee heeft alles een waarde. Het één kan niet zonder het ander. Daarmee is ook het één niet meer waard dan het ander.

WAAR LEEF JIJ VOOR?

Nergens voor. Ik leef heel erg bij de dag... nou ja, dat is misschien teveel gezegd. Maar ik maak de keuzes die me nu het beste lijken. Ik sluit niet uit dat ik over een dag, maand of jaar andere keuzes maak: je krijgt altijd weer nieuwe inzichten. Ik probeer mijn plekje te vinden en het beste te doen. Wat dat precies betekent verschilt soms per dag.

ALS JE ÉÉN DING ZOU MOGEN VERANDEREN IN DE NEDERLANDSE POLITIEK, WAT ZOU DAT DAN ZIJN?

Ik zou de kloof tussen politiek en de rest van de samenleving willen overbruggen. Soms denk ik tijdens kamerdebatten of in de gemeenteraad: 'waar zijn we nu eigenlijk mee bezig?' Ik denk dat er veel mogelijkheden verloren gaan door de manier waarop politiek wordt bedreven. Burgerinitiatieven worden bijvoorbeeld al snel van tafel geschoven als het concreet wordt. Ik ben een voorstander van kruisbestuiving tussen politiek en burger, voor zover je die kunt scheiden.

"ECOSYSTEMEN HOUDEN ZICHZELF IN STAND, MAAR WIJ HEBBEN DAT VERSTOORD.

IN DE IDEALE WERELD ZOU DE BALANS WEER TERUGKOMEN, EN LEVEN WE IN EEN WERELD WAARIN IEDEREEN GELIJK IS AAN ELKAAR."

LAATSTE VRAAG: WAAROM ZOU IK OP DE PARTIJ VOOR DE DIEREN MOETEN STEMMEN?

Ik kan hier héél lang over praten. De samenvatting is: wij durven keuzes te maken die nodig zijn om op vrij korte termijn nog een leefbare planeet te hebben. Daarmee kijken we niet per se naar wat ons bij de volgende verkiezingen de meeste zetels brengt, maar naar wat het land nodig heeft. En daarmee bedoelen we niet alleen de mensen, maar ook de natuur en de dieren. Ik denk dat dat een geluid is dat veel meer gehoord moet worden binnen de politiek!

TEGEN *het* SPÆL

Geschreven door: **Reinier van Leer en Nathan Kramer**

Zestien jaar geleden kroop de Twittervogel uit zijn kleine, blauwe ei. Het platform was toen slechts een vrijplaats voor tech-hobbyisten: mensen deelden wat hen op dat exacte moment bezighield. Maar deze vrijplaatsstatus behield het platform niet lang: drie jaar later was de retweetknop toegevoegd en werd een bericht niet door één, maar door duizend accounts uitgesproken. Het bereik van één individueel account verspreidde zich zo mijlenver over het platform heen.

Twitter was een spel geworden, de regels gaan als volgt: des te meer je uitspraak oproer zaait, op tenen trapt, of vingers doet jeuken, des te meer punten er op je naam komen te staan. Krijg jij de ander stil? Dan ben je onbetwist een winnaar. Waarom moeite doen met een uitgekende visie op de toekomst van je land als een bak stront dezelfde punten scoort? Elk ander sociaal platform kent soortgelijke spelregels. Zolang er maar een zo groot mogelijke prikkel binnen zo kort mogelijke tijd het hoofd van de gebruiker in kan worden gestampt. En laat de gebruiker vooral niet verder denken, maar hoogstens boos worden en retweeten met verontwaardiging en eventuele haat. Presenteer prompt daarop een nieuwe set aan prikkels, zodat hij afgeleid blijft scrollen en scrollen.

ROEPTOETERS

In de Tweede Kamer is het kunnen scoren binnen het spel voor sommige politici verworden tot het hoogste goed, boven

algemeen belang en redelijkheid. Het spel maakt het werk bovendien een stuk makkelijker: een Kamerlid hoeft slechts een kleine compilatie te maken met soundbites, oneliners en ander vermaak in het parlement om fraaie scores te behalen in het spel. Inhoud en meer van zulk soort saaie bedoeningen zijn niet langer nodig om jezelf als winnaar te zien. Twitter en andere platforms hebben zo het werkelijke publieke gesprek weten te sussen en vervangen door een spektakel, opgevoerd door de hardste roeptoeters.

Politici, weerhoud jezelf van dit makkelijke entertainment! Neem een Twitter-retraite en bezin je op wat je zendt en tot je neemt. Een volksvertegenwoordiger hoort zich te verdiepen in de kunst van het luisteren, niet in het meegaan in de hetze. Enkel zo krijgen wij het publieke gesprek uit de nesten. •

Durf **stil** te **staan** om **verder** te **komen** >>

EH-BASISJAAR

EH-TRAJECT

M-ROUTE
training voor mbo'ers

Op een regenachtige vrijdagmiddag zat ik in de trein naar Breukelen. Samen met medebestuurder Nathan Kramer had ik een afspraak bij filosoof en oud ChristenUnie senator Egbert Schuurman. Thema? Leven. Terwijl de regen op de ramen spatte realiseerde ik me dat het leven het meest fascinerende is wat God in Zijn Schepping heeft gemaakt. Heftige regen, rotspartijen maar ook chemische reacties en natuurkundige bewegingen zijn prachtig. Maar hoe Hij alles bij elkaar brengt in miljoenen planten, dieren, bacteriën en schimmels is door de mens niet na te maken en adembenemend: van de verstilde vleugelslag van een vlinder tot de schaterlach van een kind.

'Alles van waarde is weerloos', dichtte Lucebert. Leven is het meest waardevolle wat we hebben gekregen, en tegelijk iets heel kwetsbaars. Vaak beseffen we dat maar nauwelijks en gaat er van alles mis door wat we doen. We bedachten plastic om ons voedsel langer te kunnen bewaren, maar vinden het nu terug in ons voedsel. We gebruikten PFAS om onze pannen niet te laten aanbranden, maar zien nu de gevolgen voor ongeboren kinderen en ons immuunsysteem. Waar we een oplossing zochten voor fraudeurs met toeslagen, schiepen we een systeem dat duizenden levens verwoestte. We creëren een oplossing voor een probleem, dielater toch tot een groter probleem leidt. Het kostbare geschenk van het leven kan beschadigd raken of zelfs verloren gaan door wat we doen.

Jens Mastert

Voorzitter Perspectief

Er komen steeds nieuwe technieken bij en dat zal nog wel even zo doorgaan. Maar hoe gaan we hiermee om? Het is moeilijk in te schatten wat een innovatie van nu later voor invloed heeft. Wat wordt de invloed van AI? Gaat meer technologie onze voedselvoorziening fiksen? Of moet het juist kleinschaliger en dichter bij de natuur? Kan technische weersbeïnvloeding ons helpen bij het tegengaan van een klimaatcatastrofe, of scheidt het weer een nieuw probleem? Het zijn vragen waarop we niet altijd het antwoord weten maar waar we al wel besluiten over moeten nemen. Maar hoe neem je deze beslissingen? Professor Schuurman bleek hierover grondig te hebben nagedacht. Schuurman gebruikte in zijn werk als senator maar ook in zijn filosofie de volgende vraag: "Dient deze techniek het leven?" Deze vraag klinkt misschien ietwat oppervlakkig maar gaat dieper dan het op het eerste gezicht lijkt.

Als enkele decennia geleden de vraag was gesteld of meer broeikasgassen het leven zouden dienen in plaats van alleen economisch voordeel op te leveren, leefden we nu in een andere wereld. Of wanneer we bij het optuigen van de toeslagencontroles de vraag hadden gesteld wat dit voor het leven van mensen zou betekenen in plaats van te focussen op enkele profiteurs. Het maakt uit. Maak het jezelf eigen deze cruciale vraag te stellen voor je een oplossing inzet.

Om zo, als politiek, het kwetsbare en kostbare leven dat ons gegeven is te beschermen.

DE WAARSCHUWING OVER ONS RUSLANDBELEID LAG ER AL LANG.

“Het wordt winter: De vergeten lessen van de koude oorlog” van Garry Kasparov

Garry Kasparov schreef in 2015 al een boek dat de ontwikkeling van Poetin richting autocraat beschreef. Het gaat tevens over de staat van Rusland en de westerse verhouding daarmee. Hij signaleert veel problemen en duidelijke vroege tekenen van zorgwekkende ontwikkelingen en biedt een aantal oplossingen. Nu de Oekraïne in oorlog is met Rusland, die sinds de stand van 2015 enorm geëscaleerd is, las ik dit boek om meer over Rusland en haar autocratie te leren. Hoe Rusland en Poetin in elkaar steken en hoe het westen er mee om moet gaan is nu een relevantere vraag dan ooit.

Kasparov duidt de leiders voor Poetin, Gorbachev en Yeltsin, waarvan Yeltsin Poetin aan de

macht helpt. Van KGB-kolonel tot premier, met af en toe wat schimmige verkiezingen, wordt Poetin president in 2000. Als president ontwikkelt Poetin zijn reputatie als harde terreurbestrijder tegen Tsjetsjenen, waarbij hij massaal burger-slachtoffers maakt zonder enige zorgen of bedenkingen. Het overlijden van Yeltsin neemt de laatste schroom weg voor Poetins volledige autocratische transitie die geleidelijk maar schaamteloos doorzet.

Het westen investeerde volgens Kasparov veel te lang in Rusland, hopen dat welvaart democratie zou brengen en gewone Russen zou helpen. Dit ondanks alle tekenen van oligarchie en kleptocratie, het stelsel waar stelen een instituut is. Kasparov vindt dat het Westen te lang met Poetin normale diplomatie en handel bedrijft en dat we te gemakkelijk meedoen met sporttoernooien in Rusland, zoals het WK en de Olympische Spelen. Het Westen wist al lang van bloedbaden in Tsjetsjenië, de dode journalisen en dissidenten Politkovskaya en Litvinenko en anderen.

Uitgangspunten zijn vaak algemeen in Kasparovs boek. Duidelijk wordt dat Poetin half als dictator en half als maffioso regeert. Zijn medestanders krijgen banen, staatsbedrijven en miljoenen deals en zijn tegenstanders krijgen vervolging, celstraffen, of

de dood. Kasparov ziet als antwoord daarop het niet diplomatiek meedoen alsof Poetin een gewone democraat is waar gepraat mee kan worden. Hij prijst gerichte mensenrechtensancties als de Magnitskywet, en spoort ons aan om de steunende oligarchen en geldstromen aan te pakken. Poetin verstaat machtspolitiek veel beter dan toenadering en diplomatie. Kasparov draait ook een bekend adagium om. Oorlog escaleert niet als wij in het Westen ferm stelling nemen, maar als je Poetin te lang te veel ruimte geeft. De geschiedenis van appeasement, het onderhandelen met Hitler en compromissen sluiten, wordt vaak waarschuwend aangehaald.

Dit boek beoordeel ik als zeer goed. Kasparov schrijft uit ervaring en betrokkenheid. Het doet doordenken met handvatten die eigenlijk een brede en algemene aanpak van Poetin voorstellen. Het boek uit 2015 bevat nog veel lessen voor vandaag die we te lang op de plank hebben laten liggen. Het wordt tijd om dit op te pakken en assertiever tegen Poetin te zijn, en met de pakketten sancties sinds februari 2022 zijn we daaraan begonnen.

Daniel van Holten

“Winter is coming: Why Vladimir Putin and the Enemies of the Free world must be stopped”
Atlas Contact, 288 pg, 59,95, ook tweedehands en als e-book verkrijgbaar

DURF TE #Hopen

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies Potappel REDACTIE Stieneke Roelofsen, Daniël van Holten, Marnix Koops,
Pieter van Daalen, Gerard Saurwald VORMGEVING Levi Reinds

@PerspectieF

cujongeren

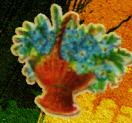
PerspectieF

Perspex

Linksom of Rechtsom

Nederlanders er zijn aan polarisatie, omringen zich vooral met gelijkgestemden

Een ruime meerderheid van de Nederlanders is op Twitter. Ze in met name de politiek, de maatschappij en de cultuur. Ze storen zich aan de verslechtere omstandigheden van de politieke en publieke debat die de afgelopen jaren hebben gezien. In hun eigen discussies op sociale media, zoals op Twitter, komt daarop een reactie van afkeer. Dat komt doordat ze niet willen horen dat de politiek, de maatschappij en de cultuur verslechteren. Ze willen alleen maar horen dat het beter gaat. Dat is uit de weg om politiek te maken.

De Kanaan Courant na de val van Rutte IV: politieke versnippering is extreem

De aantrekkingskracht van conservatief rechts op christenen

Onderwijs de grote gelijkmaker

Kanaan Courant

Voorwoord

Marlies Potappel

“Er is een tijd om af te breken, en een tijd om op te bouwen.
Een tijd om lief te hebben en een tijd om te haten” - Prediker 3

“Ik hou van je”, dat was wat hij zei. Mensen fronsden, lachten, smaalden, riepen.
Wat is waar en oprecht? Wat lijkt mooi, maar is het niet gitzwart? Wat is spel en wat is echt?
Is er een politicus én een mens?

Vragen over intenties en strategie passeerden de afgelopen weken de revue. De politiek kan hard zijn. Politiek gaat over kwetsbare mensen en systemen en verdient het daarom serieus genomen te worden. Het spel moet soms op het scherpst van de snede worden gespeeld. Toch gaf het opstappen van een groot aantal politici een nieuwe dimensie aan het geheel. Na 13 jaar status quo was het voor sommige politici en toeschouwers moeilijk te bevatten dat het leven bestaat uit meer lagen dan één. Opeens was er een Rutte die geen premier meer van ons land zou zijn. Opvallende verschillen waren er te observeren in het debat waarin Rutte zijn vertrek aankondigde. Waar de één in staat was menselijkheid te tonen en boven de situatie uitsteeg, bleef de ander in standje “moddergooien”.

Laten we elkaar stimuleren dingen weer in perspectief te plaatsen. Waar zie je de strategie en waar de mens? Wanneer zit je in de inhoud en wanneer kijk je erop neer? En vooral: wat doen jouw woorden en acties met de persoon tegenover je? Ik hoop dat de CU hierin onderscheidend kan zijn. Het geloven in een God is een continue oefening van het in perspectief plaatsen van de realiteit, dus veel CU-stemmers zouden hier toch wel wat feeling mee moeten hebben.

Terug naar de realiteit. Perspex. Links, rechts, gelijkheid of vrijheid, of toch allebei? Welke gaten zitten er in ons lespakket? En wat vonden Luther en Calvijn van demonstraties á la extinction rebellion? U vindt het allemaal in dit nummer.

Veel leesplezier!

Marlies Potappel • hoofdredacteur

Inhoud

- 2 VOORWOORD vanuit de redactie
- 3 Perspectief IN DE MEDIA
- 4 Met BBB in de tweede kamer
- 6 De aantrekkingskracht van conservatief (extreem) rechts op christenen
- 8 TEGEN HET SPEL over hokjesdenken
- 9 WIST JE DAT over christelijke partijen
- 10 OPINIE Links liberalisme; nobel of naïef?
- 13 OPINIE Onderwijs, de grote gelijkmaker?
- 14 INTERVIEW met Mina Morkoc van Groen Links
- 17 SATIRE door 'De Kanaän Courant'
- 18 COLUMN Progressieve conservatief? Abraham Kuyper!
- 20 VANUIT HET BESTUUR

IN DE MEDIA

CU-jongeren: 'Partijbestuur moet ingrijpen bij samenwerking met PVU', NPO Radio 1 op 6 april

Jongerenafdeling ChristenUnie vraast uitleg over samenwerking met PVU, Omroep Flevoland, 28 april

Jongerenclub ChristenUnie doet mee aan klimaatprotest Extinction Rebellion: 'Bijna religieuze sfeer', ND 24 mei

Tientallen organisaties publiceren aanklacht tegen astelbeleid kabinet: politieke onwil, in het ND 15 mei.

Srijd om voorzitterschap ChristenUnie-jongeren. Ook partijkopstukken bemoeien zich ermee, ND 6 juni

Welke lessen moet de politiek trekken uit de winst van BBB, Jens voor het opiniepanel van het ND, 27 maart

Feest op het Beyers Naude in het Leeuwarden: Varoslava uit Oekraïne mag in Nederland blijven, 11 april, Friesch Dagblad

Waaronder CU-jongeren zij aan zij protesteren met klimaatactivisten van Extinction Rebellion, RD, 25 mei

ChristenUnie-jongeren veroordelen 'laxe houding' kabinet tijdens tentprotest bij Ter Apel, CUvandaag 19 mei

Politieke jongeren demonstreren in een slaapzak tegen 'inhumaan' Ter Apel, Trouw 17 mei

De ChristenUnie moet meer kleur bekennen in de coalitie, Nathan Kramer bij BNR breekt, 4 april

CU-jongeren kiezen met Nathánaël Post voor middenwies, RD 12 juni

Nathánaël Post nieuwe CU-jongeren voorzitter: "Je kunt een stabiliteit bieden als je jezelf op de flanken plaatst", ND 10 juni

Met BBB in de TWEEDE KAMER

Geschreven door: Daniël van Holten

In 2021 kwam een nieuwe BBB fractie met één kamerlid en een paar medewerkers in de Tweede Kamer. Wij interviewen één daarvan, **Alexander Hendriks** over zijn achtergrond, zijn politieke loopbaan, werkbezoeken en veel meer.

GEFELICITEERD MET DE VERKIEZINGS-OVERWINNING. HOE VOELT DAT EN WEET JE HOE HET GEKOMEN IS?

Het is nu wel een beetje bedaard maar het was overweldigend. In den Haag hebben we maar een kleine club. Er is een campagne-strategische uitleg en politieke filosofische uitleg. Ik denk dat er een kiezersblok is die behoefte heeft aan een partij die het verhaal van nabuurschap, gemeenschap, goede voorzieningen en rentmeesterschap voor natuur, klimaat en een welvarend land vertelt. En de campagne ging goed met die spandoeken en zo. Je bent op tv maar mensen zien het ook in hun dorp en bij de buurman.

HOE BEN JIJ VOOR HET EERST BEGONNEN IN DE POLITIEK?

Ik had al wel politieke interesse en ben katholiek. Ik voel me ook christendemocraat dus het lag voor de hand dat ik CDA lid zou worden. Dat ben ik even geweest maar ik ben toen wel teleurgesteld geraakt in het CDA.

En toen kwam BBB. dat geluid sprak me wel heel erg aan. Ik ben met Caroline in contact gekomen. Mijn rechtenstudie sloot goed aan en dat had BBB toen nodig. Dat was wel een hele mooie kans om ook iets met je idealen te doen. Ze hadden eigenlijk iemand nodig die op staatsrecht en Europees recht input kon leveren.

WIE VIND JIJ EEN INSPIREREND VOORBEELD ALS PERSOON?

In de Nederlandse politiek ben ik erg fan van Schaepman die in het oosten en Twente de KVP heeft grootgemaakt omdat hij mensen die aan de zijlijn stonden en sociaal en

economisch gemarginaliseerd waren deel heeft gemaakt van Nederland. Dat is ook wat in het meest ideale beeld BBB ook doet met mensen die zich niet meer deel van het nationaal verhaal.

WAT ZIJN VOOR JOU DE POLITIEKE DOELEN OP JOUW BELEIDS-TERREINEN?

Wij zijn klein in de Tweede Kamer, dus we zoeken altijd een niche onderwerp waar we verschil kunnen maken. Bij Justitie is dat dat er geen politieposten meer worden gesloten in de regio en op het platteland. Bij Buitenlandse Zaken moet je geen heel vaste doelen hebben en in Nederlands belang blijven handelen. Dat belang is meer voedselzekerheid en energieonafhankelijkheid en een sterke band met de VS.

We bereiden nu de Europese verkiezingen voor en hebben recent een visie daarover gepubliceerd. Dan kijken we naar het begrip nabuurschap en wat Europees nabuurschap betekent. Voor ons is dat voor elkaar zorgen als je het nodig hebt en in crisissen, maar met respect voor elkaars erf.

Bij Defensie is dat de centralisatie van het vastgoed tegengaan. Voor veel regio's is de kazerne sociaal en economisch belangrijk en wordt defensie zichtbaar in de samenleving.

WAT IS JE LEUKSTE WERKBEZOEK TOT NU TOE?

Dat was denk ik defensiewerkbezoek aan de luchtmobiele brigade toen gingen we 24u echt meelopen. We hebben in militaire overals meelopen met schiettraining, EHBO, op de Arnhemmerheide op patrouille en we werden achternagezeten door militairen.

WAT IS DE GEKSTE ONTDEKKING VAN "ZO WERKT HET IN DEN HAAG"?

Wat verraste is hoezeer coalitiepartijen om een motie in te dienen of een andere actie te ondernemen een soort knik moeten krijgen vanuit het kabinet. Bij sommige partijen is de dualiteit in ons staatsbestel totaal verdwenen. Hoe ziet je vrijetijdsbesteding er buiten de kamer uit? In de zomer is het vaak zwemmen en bootje varen in Vinkeveen, dichtbij Mijdrecht waar ik vandaan kom. Ik

houd ook wel van wandelen en de sportschool opzoeken na mijn werk. Sinds een jaar heb ik ook surfen ontdekt. Ik heb veel naar landen in de voormalige Sovjet-unie gereisd omdat ik ook van fotografie houd en ik houd van brutalistische oude fabrieken en zo. Daar ging ik weleens naartoe om dat te fotograferen.

Bij sommige partijen is de dualiteit in ons staatsbestel totaal verdwenen.

WAT NEEM JIJ UIT DE REGIO MEE NAAR JE BAAN IN DEN HAAG?

Mijdrecht is echt veel groter geworden begin jaren 90 en er zijn toen veel voorzieningen bijgekomen. Door mijn jeugd heen is veel verdwenen. Toen ik jong was dacht ik dat dat de natuurlijke gang van zaken is. Later kwam ik erachter dat dat niet zo hoeft te zijn, het is een gevolg van politieke keuzes en bezuinigingen en centralisatie. Het hoeft niet zo te zijn en je kan andere keuzes maken. Dat is wel een grote politieke drijfveer dus ik neem dat elke keer weer mee naar Den Haag.

WAT ZOU JE AAN PERSPECTIEF EN DE CHRISTENUNIE MEEGEVEN?

De ChristenUnie is erg langzaam een bestuurderspartij geworden. Verlies jezelf daar niet te veel in. Sluit compromissen maar wees ook duidelijk waar je in gelooft, wat je standpunt is en sluit dat compromis niet al bij voorbaat. Blijf sterk in de ChristenUnie-leer en verkondig dat. Kom daarna ook met de BBB praten over hoe we Nederland sociaal en sterk inrichten.

DE AANTREKINGSKRACHT VAN CONSERVATIEF (EXTREEM)RECHTS OP CHRISTENEN

Redacteur: **Marnix Koops**

De evangelicals die Trump het Witte Huis in zouden hebben gestemd, Braziliaanse katholieken die alles lijken te slikken van Jair Bolsonaro en hier in Europa, christelijke Hongaren die achter Orban's nationalistische anti-migratie beleid staan, mede omwille zijn pro-familie standpunten. Christelijke waarden vermengd met sterk nationalistisch en soms zelf radicaal anti-migratie beleid, het lijkt steeds vaker hand in hand te gaan. Hoe komt het dat deze niet per se bij elkaar horende fenomenen toch vaak samen optrekken?

Op 8 november 2016, toen het duidelijk werd dat Donald Trump de verkiezingen zou gaan winnen, bleef er bij velen een gevoel van ongeloof hangen. Zeker in Europa kon men niet begrijpen dat Amerika, "The city upon a Hill", had gekozen voor Donald Trump, een louche zakenman die meerdere malen vrouwonvriendelijke uitspraken had gedaan. Later zou blijken dat de Evangelicals, een evangelische stroming met een focus op de wedergeboorte, een cruciale rol hadden gespeeld in de verkiezing van Trump. Waarom zouden diepgelovige

christenen stemmen op een man die momenteel in zijn derde huwelijk is aanbeland, een affaire heeft gehad met een pornoactrice en uitspraken heeft gedaan zoals "grab them by the pussy"?

Een deel van het antwoord is simpel: Trump beloofde conservatieve rechters aan te stellen in het Amerikaanse Hooggerechtshof, een ontzettend invloedrijk orgaan waar de leden voor het leven benoemd worden. Deze conservatieve rechters schrapten recentelijk het landelijk recht op abortus, een ontzettend belangrijk thema voor de evangelicals. Voor veel Amerikaanse christenen is het afschaffen van het recht op abortus een van de voornaamste redenen om te gaan stemmen. Andere thema's zoals migratie, klimaat en inkomensongelijkheid worden gezien als minder belangrijk en op de koop toegenomen. Maar niet elke christen stemt om dezelfde reden op dezelfde partij en ook is er niet een eensoortig christelijk politiek geluid. In elk land is het christendom vermengd met cultuur en traditie en spelen politici hier handig op in.

Inzoomend op Nederland zie je al twee zeer verschillende christelijke partijen: de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP) en de ChristenUnie. Waar beide partijen haar politieke standpunten baseren op de Bijbel, is de SGP conservatiever in de vertaling van de Bijbel naar haar politieke standpunten. De partij is daarom ook tegen legalisering van het homohuwelijk, abortus, euthanasie en prostitutie. De ChristenUnie lijkt over het voorstaande soms wat meer nuancerend uit de hoek te komen, maar vindt zichzelf ook terug in het meer behoudende spectrum van de medisch-ethische standpunten. De ChristenUnie ziet zichzelf als christelijk-sociaal en wordt daarom vaak als een meer linkse partij gezien ten opzichte van de SGP, ook al is de christelijke politiek vaak moeilijk te plaatsen in links of rechts. Vaker dekt conservatief de lading beter. Echter, christelijke partijen staan ook voor groen beleid (rentmeesterschap) en progressieve steun voor de armen en migranten (naasteliefde), dus ook dit is te kort voor de bocht.

Als we weer uitzoomen op de rest van de wereld zien we dat bijna geen land de luxe kent om op een specifiek christelijke partij te stemmen. Zeker in de Verenigde Staten, waar of de Democraten of de Republikeinen de dienst uitmaken, kom je als christelijke kiezer voor een moeilijke keuze te staan. Een conservatieve partij met een groene en sociale agenda valt hier niet te kiezen, er zal dus water bij de wijn moeten. Dit "probleem" lijkt vaker voor te komen: mooie christelijke waarden, zoals het belang van een veilige familie, bescherming van het leven en respect hebben voor ouderen wordt vermengd met minder coulante meningen over klimaat en migratie.

Dit zien we ook bij conservatieve influencers, zoals de Canadese psycholoog Jordan Peterson. Peterson is bekend geworden door zijn zelfhulpboeken, die vooral lijken te zijn aangeslagen bij jonge mannen. In deze boeken, en ook in zijn online lezingen, vermengt Peterson Bijbelse verhalen met conservatieve opvattingen over culturele en politieke kwesties. Ook al zijn Peterson's fans soms niet christelijk, het geschetste conservatieve beeld lijkt vruchtbare grond te vinden bij mannen die zich niet kunnen vinden in de volgens hen te "woke" wereld.

Waar het bij Peterson begon met het ageren tegen identiteitspolitiek keert hij zich nu ook fel tegen

klimaatwetenschappers, stellend dat de opwarming van de aarde niet door de mens komt. Dit past in het patroon van het republikeinse verhaal waar een christelijk conservatief narratief altijd samen gaat met een kleine overheid die zich niet bemoeit met klimaatbeleid. Zo lijkt de conservatieve vleugel twee groepen mensen te verenigen, de heterogene christelijke groep en de van nature al rechts stemmende kiezer, bij elkaar een meerderheid die kan beslissen wie de president van Amerika wordt.

**ZEKER IN DE
VERENIGDE STATEN,
WAAR OF DE
DEMOCRATEN OF DE
REPUBLICAINEEN DE
DIENST UITMAKEN,
KOM JE ALS
CHRISTELIJKE KIEZER
VOOR EEN MOEILIJKE
KEUZE TE STAAN.**

Het lijkt erop dat christelijke partijen die logischerwijs op veel punten conservatief zijn dit combineren met een meer rechtse agenda om een zo breed mogelijk publiek aan te spreken. De meer progressieve partijen hebben zo als het ware een monopolie op standpunten zoals duurzaamheid en een eerlijker verdeling van welvaart. Dit neemt niet weg dat veel christenen soms bij het stemmen vergeten dat liefde voor de vreemdeling en rentmeesterschap niet per se minder belangrijk zijn dan de bescherming van het leven.

Gelukkig valt er in Nederland meer te kiezen en kan er zelfs gekozen worden tussen verschillende partijen met een christelijke basis. Hoewel er recentelijk veel kritiek is op de vele partijen en de politieke versplintering in Nederland, moeten we niet vergeten dat door onze grote keuzevrijheid christenen niet hoeven te kiezen tussen conservatief of duurzaam beleid. De zeldzame combinatie van een partij die én opkomt voor meer conservatieve standpunten én ook staat voor duurzaamheid en humaan migratiebeleid is uniek en daar mogen we dankbaar voor zijn. •

TEGEN het SPEL

Geschreven door: **Pieter van Daalen**

Hokjesdenken doen we allemaal, ook jij. Het is een fenomeen dat overal voorkomt en biedt de mens veiligheid en houvast. Verkeerd of gevaarlijk is het dus niet, maar dit kan het wel worden als de 'wij-groep' zich afzet tegen de zij-groep en er daarbij spanning en polarisatie ontstaat. De geschiedenis heeft uitgewezen tot wat voor rampen zo iets kan leiden, en ook vandaag leidt de spanning en polarisatie waarover we het hier hebben tot een versplinterd politiek landschap waarin fouten, verschillen en confrontaties breed worden uitgemeten.

Polarisatie is misschien wel het meest zichtbaar in politieke onderwerpen. Misschien heb je weleens meegemaakt dat de sfeer op een verjaardagsfeest omsloeg toen er een gevoelig politiek thema ter sprake kwam. In de politiek, en dan vooral in Den Haag, is de ruimte voor nuance vaak ver te zoeken en is het innemen van 'polariserende' standpunten een uitgelezen manier voor partijen om zich te profileren.

De meest oude, en misschien wel achterhaalde benaming waarin de polarisatie in de politiek te zien is, is de 'links-rechtsverdeling'. Het is een inmiddels eeuwenoude manier om partijen en politica in een hokje te stoppen en om op die manier een wij- en zijgroep te creëren. De links-rechtsverdeling kenmerkt zich historisch gezien door een linkerkant die traditioneel opkomt voor de hardwerkende kleine man, met daarbij oog voor solidariteit. De rechterkant kwam daarentegen vooral op voor bescherming van de eigen portemonnee. Linkse partijen zien daarnaast een grote rol weggelegd voor de overheid, de rechtse partijen willen juist dat diezelfde overheid zich zo min mogelijk met het dagelijks leven bemoeit.

Inmiddels kun je gerust stellen dat de links-rechtsverdeling achterhaald is. Zo zegt de partij die zich oorspronkelijk vooral voor de bescherming van de portemonnee hard leek te maken nu op te komen voor de hardwerkende arbeider, en heeft een oorspronkelijke arbeiderspartij geholpen de verzorgingsstaat af te breken. 'Rechtse' partijen nemen steeds vaker sociale standpunten in, en linkse partijen doen andersom hetzelfde.

De links-rechtsverdeling is vervaagd en de vraag is of we zo'n verdeling willen behouden. Hokjesdenken is een denkstap van mensen, en denkstappen van mensen zijn te sturen. De indeling van partijen, mensen en groepen in een hokje, een linker- of rechterkant bijvoorbeeld, is een vervaagde grens die polarisatie in de hand werkt. Het is daarnaast onmogelijk om een partij volledig aan de linkerkant of volledig aan de rechterkant van het politieke spectrum in te delen. Denk hierbij alleen al aan de grootste partij van onze senaat, waar delen we die in?

Laten we daarom stoppen met de links-rechtsverdeling. Hetzelfde geldt voor een conservatief-progressief-verdeling, of een indeling op basis van globalistische en nationalistische partijen, en ga zo maar door. Veel beter kan gezocht worden naar de verbinding en de overeenkomsten tussen partijen om op die manier te zoeken naar een oplossing. Niet het verschil tussen partijen zou breed uitgemeten moeten worden, maar juist de overeenkomsten. Het zou het begin zijn van een politiek landschap dat het beste voor heeft met ons land, en dat dan vervolgens ook waar kan maken omdat het constructief samenwerkt.

Zoeken naar de verbinding, in plaats van naar het verschil. Communicatie, in plaats van polarisatie. Het klinkt bijna cliché, maar wat zou het een verademing zijn. •

Over de hele wereld bestaan er christelijke partijen, allemaal met hun eigen speerpunten. Waar de christelijke partijen in het ene land zeer conservatief en rechts zijn, kunnen ze elders een stuk progressiever en links zijn: vindt het uit in de rubriek Wist je dat?

Geschreven door:
Gerard Saurwalt

Wist JE DAT

De Fidesz-partij in Hongarije is een algemeen bekende conservatieve partij. Fidesz profileert zich als een partij voor alle christelijke en nationalistische Hongaren. De partij en hun leider Victor Orban komt geregeld in het nieuws wegens conservatieve ideeën rondom lhbt-rechten en abortus. Ze zijn vanwege hun halsstarrige houding uit de EU-fractie van de Europese Volkspartij gezet.

In 1961 werd de Christendemocratische Wereldunie opgericht die tot op de dag van vandaag nog bestaat. Weliswaar heet deze internationale inmiddels Centrumdemocratische Internationale, maar de beginselen zijn oorspronkelijk christendemocratisch. Bovendien zijn er verschillende christelijke partijen lid van deze internationale. Het Nederlandse lid is het CDA.

In Chili was tot 2013 de Partido Izquierda Ciudadana de Chile (kortweg IC) een progressief links-socialistische partij. Tot 2013 heette de partij zelfs Partido Izquierda Cristiana de Chile (Links-Christelijke Partij van Chili). Sinds 2013 heeft de IC 1 zetel in het parlement en is deze aangesloten bij de politieke alliantie Nueva Mayoría (Nieuwe Meerderheid).

In Zweden bestaan de Christendemocraten nog helemaal niet zo lang. Zeker in vergelijking met de Nederlandse en Vlaamse versie is KD heel jong. Opggericht in 1964 als reactie op regeringsplannen rondom het godsdienstonderwijs op school (waar kennen we dat van?). Inmiddels na enkele naamsveranderingen en koerswijzigingen een zeer gevestigde centrumpartij.

LINKS LIBERALISME NOBEL OF NAÏEF?

Auteur: **Marlies Potappel**

De term links-liberalisme klonk me altijd wat tegenstrijdig in de oren. Bij links denk ik aan een grote rol voor de overheid, een groot sociaal vangnet en betaalbare gezondheidszorg. De zogenoemde 'verzorgingsstaat'. Liberalisme associeer ik met het tegenovergestelde: vrijheid, eigen verantwoordelijkheid en een kleine overheid. Door mensen als Joris Luyendijk en Sander Schimmelpenninck werd ik me meer bewust van deze almaar dominantere wordende stroming in Nederland. Een ontwikkeling die vragen bij me oproept. Vangt het stellen van kaders aan vrijheid links-liberalisme het beste van twee werelden? Of probeert men idealen bij elkaar te brengen die in de praktijk niet al te best te verenigen zijn?

DE IDEALEN VAN HET LINKS-LIBERALISME

Laten we beginnen bij wat links-liberalisme inhoudt. Het links-liberalisme combineert elementen van het liberalisme en progressivisme. Het richt zich op

individuele vrijheid en gelijkheid, tot het de vrijheden van anderen inperkt. Daarnaast focust het zich op democratische legitimiteit en een herverdeling van welvaart. Linkse liberalen pleiten vaak voor beleid dat gericht is op het bevorderen van gelijke kansen voor iedereen, zoals progressieve belastingen en universele gezondheidszorg en onderwijs. Ze zijn doorgaans voorstander van sociaal-liberale hervormingen, zoals het uitbreiden van rechten voor minderheden en het decriminaliseren van drugs.

Het links-liberalisme sluit uitstekend aan op de tijdgeest waarin men vrijheid en gelijkheid met elkaar wil verenigen. Links-liberalen omarmen een grote mate van individuele vrijheid als het gaat om het maken van keuzes en het verwezenlijken van persoonlijke wensen. Tegelijkertijd wil men niet het gevoel hebben 'over andermans rug' geleefd te hebben en vinden links-liberalen het belangrijk ook anderen in dit land een eerlijke kans geven.

VRIJHEID BOVEN ALLES

Ik zie toch wat problemen. Allereerst in de dominantie van het vrijheidsideaal boven andere idealen. Begrijp me niet verkeerd: vrijheid is een groot goed en dat realiseren we ons vaak te weinig. Tegelijkertijd ben ik ervan overtuigd dat meer vrijheid de mens niet per definitie gelukkiger maakt. Vanuit mijn christelijke visie kan ik genoeg voorbeelden opnoemen waarin het stellen van kaders aan vrijheid juist bijdraagt aan mijn geluk en welzijn. En niet alleen aan dat van mij, maar - als meer mensen zich binnen die kaders zouden begeven - aan het welzijn van de hele maatschappij. Het uitleven van jouw vrijheden kan de vrijheden van anderen sterk inperken - zeker anderen die in een minder fancy bedje zijn geboren dan jij. Kaders zijn af en toe broodnodig in het streven naar een betere wereld voor jezelf en voor de ander.

TOCH VOELT DE
STERKE FOCUS OP
HERVERDELING
VAN KAPITAAL
VOOR MIJ ALS EEN
TECHNOCRATISCHE,
EN DAARMEE
MAGERE
BELEVING VAN
COLLECTIVITEIT.

GEBREK AAN COLLECTIEF EN FOCUS OP INDIVIDU

Een tweede kritiekpunt dat ik zou willen benoemen is het gebrek aan collectief. Natuurlijk is het herverdelen van kapitaal iets dat collectief aanpakt en waarmee invulling geeft aan een bepaalde loyaliteit. Toch voelt de sterke focus op herverdeling van kapitaal voor mij als een technocratische, en daarmee magere beleving van collectiviteit. Waar wél sterk de focus op ligt is het individu. Dan rijst bij mij de vraag: in hoeverre is er nog ruimte voor minderheden waarin er wel een sterke nadruk ligt

op het belang van de collectiviteit; collectiviteit waarvan het verworven het verworven geluk of welzijn misschien minder cijfertjes te vangen is?

VISIE OP ONDERWIJS

Dat er vanuit het links-liberalisme aan kaders, 'afwijkende' vormen van collectiviteit en de focus sterk ligt op het individu, is te illustreren met links-liberale standpunten over bijzonder onderwijs. Bijzonder onderwijs zou kansengelijkheid vergroten. "Neutraal en goed onderwijs dat het maximale uit kinderen haalt, zorgt voor de beste basis." Je stopt er wat in en probeert het maximale eruit te krijgen. Wat we erin stoppen wordt bepaald door wat de meerderheid vandaag de dag vindt. In mijn ogen een gevaarlijke gedachte, en voor mij als christen een beangstigende gedachte. Er wordt vaak betoogd te streven naar een diverse samenleving. Maar die diverse samenleving wordt gezien als een optelsom van individuen. In mijn ogen een kortzichtige benadering van de realiteit. Ik zou het willen vergelijken met een bodem zonder structuur. Een bodem heeft cohesie nodig en moet in elkaar grijpen om één te kunnen blijven en vruchtbaar te kunnen zijn. Een goede bodem bestaat uit zoveel meer ingrediënten en eigenschappen dan losse, identieke zandkorreltjes. Zo bestaat de maatschappij ook uit zoveel meer dan losse individuen.

HET BESTE VAN TWEE WERELDEN?

Ik denk dat er binnen de stroming best wat mooie ideeën ontstaan. Ideeën die ik graag een eerlijke kans geef. Tegelijk zie ik het gevaar van kortzichtigheid, quick fixes die passen bij de geest van de tijd en het wereldbeeld van de meerderheid. Een kritische blik, waarin we verder en breder kijken is van belang om tegengas te kunnen bieden tegen deze dominante denkwijze. •

STEM voor Druif

STEM

ChristenUnie

ONDERWIJS, de grote gelijkemaker?

Auteur: **Stieneke Roelofsen**

Op 9 oktober 2012 was ik net begonnen aan de derde klas van de middelbare school, De dag begon zoals vele andere dagen. Zo één die weinig specifieke herinneringen achterlaat. Dat veranderde toen er wereldnieuws in mijn wereldje binnenkwam. Aan de andere kant van de wereld was een meisje van mijn leeftijd in haar hoofd geschoten omdat zij streed voor iets wat bij mij in het natuurlijk ritme van de week thuishoort: school. Door deze daad van agressie werd de strijd van Malala Yousafzai voor het recht op onderwijs voor vrouwen wereldnieuws.

Deze afschuwelijke daad van terreur tegen een meisje wat moedig genoeg is om haar stem te verheffen is één van mijn eerste bewuste herinneringen aan de strijd voor gelijkheid. Door de jaren heen is daar een koor van inspirerende stemmen aan toegevoegd. Bij veel van die inspirerende boegbeelden ben ik de roep om het belang van goed en toegankelijk onderwijs tegengekomen. Ik ben me gaan realiseren dat de toegang tot onderwijs voor mij als een vrouw met een beperking zeker niet vanzelfsprekend is maar wel van fundamenteel belang is voor mijn ontwikkeling als mens. In de woorden van Malala: 'Onderwijs is niet alleen een recht, het is een reddingsboei. Het is de weg naar vrijheid en gelijkheid.' Nu zou je kunnen denken dat deze strijd in ons land wel gestreden is. De stroom van ouders op bakfietsen die hun kinderen op tijd op school proberen te krijgen is daar een zichtbaar bewijs van. Toch betoog ik hier dat de weg van vrijheid en gelijkheid niet gebaat is bij enkel een aanwezigheidsplicht, nee, er ontbreken fundamentele onderwerpen (?) in ons lesmateriaal.

Dit is helaas geen nieuw gegeven. Martin Luther King Jr. schreef ruim 50 jaar terug al over dit probleem. Hij betoogde dat zelfs mannen die de hoogst denkbare opleiding hebben gehad en tot de scherpste intellectuelen behoren hem afdeden als een inferieur wezen. De ontwikkeling van intellect alleen is dus duidelijk niet voldoende. Volgens King moet naast intellect ook de vorming van het karakter centraal staan in het onderwijs. Op die manier leert men om met empathie en compassie te kijken naar de verschillende levenservaringen van anderen.

Een samenleving waarin mensen over hun eigen muurtjes durven heen te kijken begint bij representatief onderwijs. Het is de hoogste tijd dat de veelkleurigheid van stemmen een plek krijgt in de curricula. School is de plek waar kinderen leren dromen over een betere wereld. Laten we die gedachtenwereld vullen met helden uit allerlei tijden en met allerlei soorten ervaringen.

*“Er wordt voortdurend een **ONBEWUSTE NORM** bevestigd en veel **MINDERHEIDSGROEPEN** vinden hun stem niet terug.”*

Dat is duidelijk te zien aan de discussies over het ontbreken van ons koloniale verleden in geschiedenisboeken. Ook is er op het moment van schrijven slechts één lesmethode die de vulva correct en volledig heeft afgebeeld in de biologieboeken. Dit soort voorbeelden laten zien dat er een schokkend gebrek aan diversiteit en representatie is op allerlei aspecten van het onderwijs. Er wordt voortdurend een onbewuste norm bevestigd en veel minderheidsgroepen vinden hun stem niet terug.

Ten slotte zou ik zelf graag Helen Keller nomineren voor een plekje in de geschiedenisboeken. Mocht je nou geen idee hebben wie dat is, dan raad ik je van harte aan om eens met chat-GPT te gaan babbelen. Dat verrijkt jouw wereld en helpt mij om mijn stem te laten horen. Om de woorden van Malala nogmaals te gebruiken: 'I raise up my voice not so I can shout but so that those without a voice can be heard'. •

GROEN LINKS

Interviewer: **Daniël van Holten**

Mina Morkoc (25) is sinds 2021 raadslid voor Groenlinks in Rotterdam en studente in Rotterdam. Met een sociaal hart en passie voor duurzaamheid koos ze voor Groenlinks en was ze de eerste verkozen studente in de raad. Wij interviewden haar voor deze editie.

*Hoe ben je de politiek ingerold?
Is het al lang interesse?*

Ik ben altijd al wel maatschappelijk betrokken geweest. Op school dacht ik altijd al na over de wereld en hoe systemen in elkaar zaten en ik heb een sterk rechtvaardigheidsgevoel. Dit kwam allemaal samen in mijn eindexamenjaar van de middelbare school rond 2016: de Amerikaanse verkiezingen met Bernie Sanders heb ik nauw gevolgd en tegelijkertijd was ik aan het oriënteren naar manieren waarop ik zelf kon bijdragen

aan een eerlijke en groenere wereld. Toen ben ik op een gegeven moment gaan buurten bij GroenLinks. Ik zocht een echte klimaatpartij maar ook een linkse partij. Ik wil een stem geven aan wat geen stem heeft, met een voorkeur voor dieren en het milieu. Via werkgroepen van GroenLinks ben ik in contact gekomen met raadsleden. En toen ik een actievare rol wilde, ben ik ook de gemeentepolitiek ingerold.

*Wat voor thema's zijn voor jou
bijzonder belangrijk?*

Lastige vraag om te beantwoorden, want zo lijkt het of je een 'one-issue' persoon bent of enkel met een paar thema's bezig bent. Ik denk graag intersectioneel, dus ik

gecentreerd rond klimaat, haven en de buitenruimte, maar ik interesseer mij ook juist in andere onderwerpen buiten mijn portefeuille, buiten de politiek. Zo zit ik in de raad van toezicht van Rutgers, het kenniscentrum voor seksuele gezondheid en was ik een tijd maatschappelijk begeleider en tolk voor vluchtelingen.

In de raad ben ik veel bezig geweest met het concept 'hostile architecture', dus hoe de inrichting van de buitenruimte soms mensen buitensluit en het ontoegankelijk maakt. Denk aan bankjes met onnodige armleuningen of weggehaald worden. Dit is een onderwerp van de buitenruimte, maar het raakt ook dakloosheid en welzijn.

*Welke waarden vind je
echt heel belangrijk?*

Het ging eerder al over rechtvaardigheid. Daarnaast vind ik ook toegankelijkheid en transparantie belangrijke waarden. Zeker als het vertrouwen in de politiek laag is wil ik benaderbaar zijn. Ik hoop ontwapenend te zijn, goede gesprekken te voeren en naar oplossingen te kunnen kijken. Transparantie is belangrijk en dan laat ik zien dat ik ook maar 'gewoon' een student en vrouw van 25 ben, ik probeer mijzelf niet te onderscheiden van de rest. Daarbij ben ik ook eerlijk: niet alles gaat goed. Dat helpt ook met de vertrouwensband opbouwen en je hoeft niet een perfect plaatje te presenteren.

*Wie vind jij een
inspirerend persoon?*

Ik heb niet een rolmodel wiens pad ik zou willen volgen maar Ruth Bader Ginsburg is zeker iemand waar ik naar opkijk. De Amerikaanse opperrechter. Ze heeft enorm veel voor vrouwenrechten gedaan en in een moeilijke omgeving. En dat terwijl haar ouders allebei niet gestudeerd hebben. Dat vind ik ontzettend inspirerend. Wie zie jij als toppolitici buiten je eigen partij?

Dan denk ik meteen aan Esther Ouwehand. Ze is een ontzettend sterke leider, heeft een enorm hart voor groen en dierenwelzijn. Als iets veel te bureaucratisch wordt, kan zij het terugkeren naar waar het eigenlijk over gaat. Lokaal is dat René Segers-Hoogendoorn. Hij is een benaderbare politicus en spreekt uit zijn hart. Hij legt zijn hart op tafel en laat precies zien waarom hij ergens achter staat, daar heb ik waardering voor, al ben ik het er niet altijd mee eens. Bij beiden zie ik iets van mijn kernwaardes terug.

**DAARBIJ BEN IK OOK
EERLIJK: NIET ALLES
GAAT GOED. DAT
HELPT OOK MET DE
VERTROUWENSBAND
OPBOUWEN EN JE
HOEFT NIET EEN
PERFECT PLAATJE TE
PRESENTEREN.**

*Welke onwaarschijnlijke
samenwerkingen kan jij
aangaan in de raad?
Is dat lokaal makkelijker?*

De landelijke politiek zal altijd wel gevoeld worden door lokale politiek, dat wel. Ik zal altijd wel iets makkelijker of moeilijker met bepaalde partijen samenwerken. Een samenwerking die ik aan het begin niet meteen vanzelfsprekend vond, was de samenwerking op de energietoeslag voor studenten, waar ik steun kreeg van het CDA. En op horeca delen we bijna raadsbreed dat we een gezellige en levendige stad willen, met nuances natuurlijk.

Wat is je mooiste succes tot nu toe in de politiek?

Ik miste de vertegenwoordiging van jongeren en studenten in de raad en het is een winst dat het nu meer over hen gaat. Een mooi succesje is de energietoeslag voor studenten. Zij werden buitengesloten van regelingen die de energieprijzen compenseren. Met 60 jonge volksvertegenwoordigers hebben wij een brief aan het kabinet geschreven. Nu is er een geldpotje en een regeling om het op te lossen. Dat is wel een moeilijke regeling die weinig gebruikt is en hoge drempels heeft. Ik heb echter geregeld dat het overblijfsel van dat potje wordt ingezet voor studentenwelzijn en bestaanszekerheid.

IK MISTE DE VERTEGENWOORDIGING VAN JONGEREN EN STUDENTEN IN DE RAAD EN HET IS EEN WINST DAT HET NU MEER OVER HEN GAAT.

Wat is je doorn in het oog en wil je nog oplossen in Rotterdam?

Dat is de meest vervuilende haven in Europa. We hebben net na 1,5 jaar een klimaatactieplan gekregen en het mist nog echte ambitie en maatregelen.

Hoe zie je dat de stijl van politiek bedrijven lokaal anders is?

Het is meer "boots on the ground". Je weet echt over welke hoek, welke straat en welke winkel, ondernemer of bewoner het gaat soms. Dat zorgt voor veel passie voor de stad, en soms ook meer emotie. En je staat iets minder in de spotlight dan landelijke politiek, dus daardoor kan je iets makkelijker samenwerken.

Heb jij nog iets wat je Perspectief-leden graag mee zou geven als advies?

Stel vragen en maak waardevolle connecties. De meeste mensen zijn wel benaderbaar of vinden het zelfs leuk om advies te geven. Het kan eng zijn, maar zo kom je juist wel verder. Zo ben ik ook ooit met koekjes binnengestapt bij GroenLinks, en daar heb ik geen spijt van gehad. •

KC

MOGEN CHRISTENEN SNELWEGEN BLOKKEREN VOOR HET KLIMAAT?

WE VROEGEN HET LUTHER EN CALVIJN.

Geschreven door: Kanaän Courant

Een Twitterbericht waarin PerspectieF – de jongerenafdeling van de ChristenUnie (CU) – aankondigt mee te doen aan een supportdemo voor de A12-blokkade van milieuorganisatie Extinction Rebellion, heeft voor ophef gezorgd binnen christelijk Nederland. De illegale demonstratiemethoden (waaronder uiteraard ook snelwegblokkades vallen) waarmee Extinction Rebellion regelmatig in het nieuws komt, werpen immers de vraag op of het Bijbels verantwoord is om in dergelijke acties te participeren. Mogen christenen wel snelwegen blokkeren voor het klimaat? De Kanaän Courant vroeg het Maarten Luther en Johannes Calvijn.

"Aan gezag valt niet te tornen", zegt Luther beslist, als hij na het bezoek van onze redacteur over zijn eerste verbazing heen is. Er was al een tijdje niets aan hem gevraagd. Enfin, een snelwegblokkade is dus voor de prominente reformator absoluut geen optie. Ongevraagd voegt hij toch toe: "Maar waar hebben we het eigenlijk over? Jullie willen op de weg gaan liggen? In mijn tijd mieterden we nog gewoon een heleboel beelden om en sneden we waardevolle schilderijen aan stukken. Daar hoorde je niemand over. Komen jullie aan met je blikje tomatensoep."

Calvijn laat meer ruimte voor een demonstratie en burgerlijke ongehoorzaamheid, mits de overheid hiertoe aanleiding geeft door niet in de heilige en rechte (snel)wegen te gaan. Of daar in het geval van Nederlands klimaatbeleid sprake van is, is een punt van

twist. "Maar", zegt de populaire prediker, "aangezien alle wegen naar Rome leiden, is blokkeren een christenplicht! Als je niet protesteert, wat ben je dan voor protestant?"

Bert Bolhoed, één van de initiatiefnemers van de deelname van PerspectieF aan de supportdemo van Extinction Rebellion, kan zich vinden in deze laatste uitspraak van Calvijn. Hij legt aan de Kanaän Courant uit dat hij op het idee voor de actie kwam naar aanleiding van een gesprek met SGPJ-collega Tim de Looijer. Beide jonge politici lijden aan een pathologische neiging om grootschalige ophef te veroorzaken. Bolhoed: "Ondanks het feit dat De Looijer en ik wat politieke standpunten betreft vaak sterk van mening verschillen, zijn wij het erover eens dat je alleen door middel van sociale media-rellen succesvol puberpolitiek kunt bedrijven." Bolhoed roept leden van PerspectieF en de CU daarom enthousiast op om mee te doen aan de supportdemo, want als je zaterdag niet mee wil doen, ben je geen echte christen en is je CU-lidmaatschap niets waard. Uitzonderingen op deze laatste stellingname worden alleen gemaakt als jij helaas werkelijk verhinderd bent en je daar in de openbaarheid (lees: op Twitter) van baalt. Je kunt immers niet elk weekend de kant van de gemarginaliseerden kiezen en voor klimaatrechtvaardigheid opkomen. Dat kan de beste christen overkomen.

Meer satire? ga naar kanaancourant.nl

PROGRESSIEVE CONSERVATIEF? ABRAHAM KUYPER!

Auteur: **Gerard Saurwalt**

Velen van de lezers van PerspeX zullen de naam wel kennen van Abraham Kuyper. Hij was de oprichter van de eerste Nederlandse politieke partij en van de Vrije Universiteit in Amsterdam. De basis van de Nederlandse christendemocratie begint bij Kuyper. Als PerspeX zijn we dus ook schatplichtig aan Kuyper, zonder hem zou dit blad waarschijnlijk niet bestaan.

Abraham Kuyper was een zeer uitzonderlijke en gedreven persoonlijkheid. Naast de oprichting van de ARP en de VU heeft hij ook een dagblad opgericht waar hij lange tijd hoofdredacteur van was. Ook was hij een begeesterd bijdrager aan de *Heraut*, het zondagse kerkweekblad voor alle kerkleden van de dolerende kerken. Zo had hij zeven dagen per week directe invloed op een grote groep protestanten in Nederland, eigenlijk een influencer avant-la-lettre.

KUYPER ZOU HET NIET ZO MET RUTTE KUNNEN VINDEN

Misschien is dit nu iets te technisch aan het worden met al deze termen, dus zal ik proberen alles wat eenvoudiger te duiden. Ik probeer de vraag te beantwoorden hoe we met onze huidige ogen naar Kuyper zouden kijken: was hij links, rechts, progressief of conservatief?

Kort door de bocht is Kuyper in hedendaagse terminologie een pragmatische idealist. Misschien zouden we met een kwinkslag naar *PerspectieF* wel kunnen stellen dat Kuyper een hoopvol idealist is. Hij was niet zo zeer links of rechts.

Kuyper vond dat iedere ideologie en iedere gegronde dogmatiek radicale vrijheid moest krijgen om zich te kunnen verenigen. Hij kon het bijvoorbeeld goed vinden met Schaeapman, de priester in de Tweede Kamer. Sterker nog, hij vond het helemaal geen probleem als katholieken en protestanten zich politiek zouden verenigen.

Niet alleen ten opzichte van de katholieken was hij welwillend, ook had hij veel waardering voor het socialisme. Vooral in het doel van het socialisme: meer democratie en goede arbeidsomstandigheden. Hij was het echter oneens met de weg die daarvoor bewandeld moest worden. Hij hekelde het socialistische idee van de revolutie (hij richtte niet voor niets de *Anti Revolutionaire Partij* op).

Het feit dat hij wel verandering wilde, maakte hem progressief, maar de manier hoe hij de verandering het liefste zag maakte hem eerder conservatief. Hij heeft in zijn duizend woorden tellende boek *Ons program* uiteengezet hoe hij Nederland het liefste zag. Daarin hield hij het midden tussen links en rechts zoals we dat nu kennen. De uitbreiding van het staatsgezag moet met voorzichtigheid geschieden (dat gaat dus in tegen het linkse idee dat de staat steeds meer over moet nemen), maar daar staat tegenover dat de markt wel gereguleerd moet worden (dat gaat in tegen het rechtse geloof waarbij het vrije marktdenken op een voetstuk wordt geplaatst).

Voor ons ligt dan ook de principiële opdracht om ons in te zetten voor een betere maatschappij waarbij iedere ideologie serieus moet worden genomen. Daarin ligt dus ook een opdracht voor politieke opposanten: kom met een gedegen visie van waaruit politiek bedreven wordt. Kuyper zou het niet zo met Rutte kunnen vinden, in de eerste plaats omdat het een liberaal pur sang is, in de tweede plaats omdat hij geen visie heeft. Voor Kuyper stond dat overigens gelijk aan elkaar: liberalen hadden (en hebben) geen visie. Daarin komt de halsstarrigheid van Kuyper ook even om de hoek kijken die hem een moeilijke politicus maakte.

Mocht je Kuyper een fascinerende persoonlijkheid vinden? Heel begrijpelijk! Het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie heeft een keer hun blad volledig gewijd aan Kuyper, daar komt ook de meeste inspiratie van dit artikel vandaan: *Groen Jaargang 4*, nr. 1, maart 2020.

Beste lezer,

Tijdens de campagne voor de Provinciale Verkiezingen besloot de VVD om het 'linkse blok' als tegenstander te bestempelen. En dit terwijl het 'linkse blok' niet per se een groot gevaar was voor de VVD. De Boer Burger Beweging (BBB) was namelijk de grote uitdager van de Volkspartij. Toch kwam er een debat onder de bezielende leiding van Jeroen Pauw. Het debat vond ik niet om aan te zien. Modder gooien, jij-bakken en heel veel verwijten aan elkaars adres. Linksom of Rechtsom was de leus die die dagen dan ook vaak klonk. Maar het echte verhaal was: BBB of VVD? Dit kunstje heeft de VVD al vaker uitgehaald. Ze maken een kleine tegenstander groter dan hij daadwerkelijk is en proberen daarmee de aandacht van de échte tegenstander af te houden.

Persoonlijk heb ik echt een aversie tegen de tegenstellingen die vaak worden uitgelicht door linkse en rechtse partijen. Linkse mensen zijn woke en willen heel Nederland vol met windmolens hebben en rechtse mensen denken alleen maar aan geld en geven niks om het klimaat. Met deze verkeerde veronderstellingen worden de tegenstellingen vergroot en is het voeren van een redelijk debat steeds moeilijker. Gert-Jan Segers heeft sinds kort een podcast (zoals veel mannen van zijn leeftijd tegenwoordig hebben) en in die podcast probeert hij samen met zijn voormalige collega Klaas Dijkhoff hoffelijk van mening te verschillen. Dat is wat mij betreft de juiste manier om van mening te verschillen. Door met elkaar op een rustige manier in gesprek te gaan en de tegenstellingen niet te vergroten. Ik zou dan ook een politiek willen waarin we de tegenstellingen niet vergroten, maar juist overbruggen. Dat is ook mijn plan voor de komende twee jaar waarin ik als uw voorzitter de vereniging mag dienen: de verschillen overbruggen en samen werken aan een hoopvolle toekomst.

Nathanaël Post

Voorzitter Perspectief

**GRATIS
STUDENTEN-
LIDMAATSCHAP**

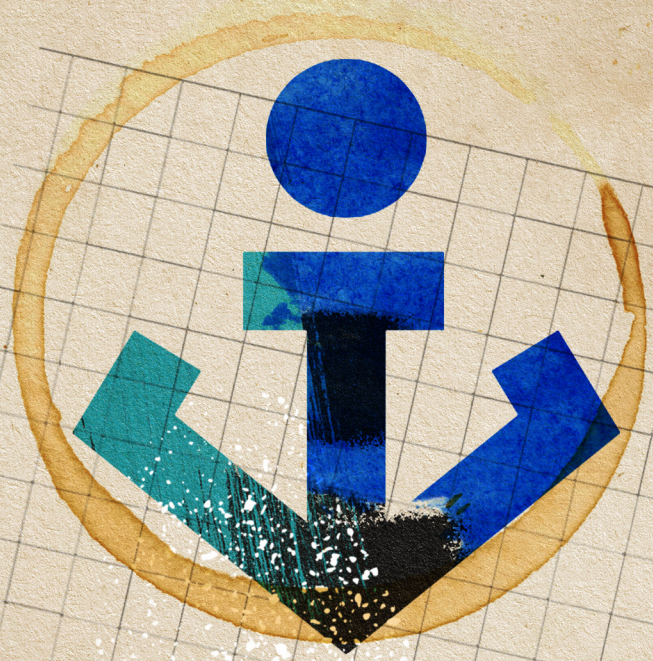
Je studie, bijbaan, vrienden en familie. Het zijn nogal wat ballen die je in de lucht hebt te houden. Een prettig idee dat de RMU kosteloos je eerste contract kan checken en je een gratis loopbaangesprek ontvangt.

Die bal hoeft je in elk geval niet zelf hoog te houden! RMU. Samen werkt beter.

www.rmu.nu

RMU • SAMEN
WERKT
BETER

DURFTE Hopen

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies Potappel REDACTIE Stieneke Roelofsen, Daniël van Holten, Marnix Koops,
Pieter van Daalen, Gerard Saurwald VORMGEVING Levi Reinds

@Perspectief

cujongeren

Perspectief